

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
10-banában petti sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 filler

nyitáskor 20 k. 40 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetértő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 137.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvevő-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, április 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Élősdiek.
- Létszámmelés — 23,000 emberrel.
- Egy aradi festő sikere.
- Savanyu Jóska — öngyilkos.
- Az előkelő gyilkos.
- Pikantéria a politikában.
- Aradi üdvözlét Vajdanak.
- A város történelmi képe.
- Mi lesz a Kossuth-szoborral?
- Achim András bukása.
- A kultúra ellen.
- Tárca: Természettudomány a színpadon.
- Írta: Prohászka László dr.

Élősdiek.

Arad, április 11.

Emlékeznek-e rá, hogy a koalíció diadalának mézesheteiben egyéb országos hazugságok közt mi volt a lehangosabb hazugság? Az, hogy a meginduló korszak a politikai tisztesség és erkölcs korszaka lesz. A legvénebb ellenzéki panamisták is gloriolát tettek a fejükre és fehér köntösben jártak, miközben a fiatal és kezdő panamisták a morál kis isteneit köszöntötték föl bennük. Akkor mindenki áruló és gazember volt, aki föl merete tételezni róluk, hogy valahol, a testük valamely ismeretlen zugában mégis akadhat egy-egy szeplő vagy májfolt.

Az árulók és gazemberek azóta elnémultak. A koalíció hatalmas letiporta őket, kiszedték tüzes, rágalmozó nyelvüket vagy beléjük fojtották a szót más eljárással.

Es ime, mégis fölhangzik a kétely, sőt

az egyenes vád a koalíció nemes alakjai ellen, hogy azért maradnak el a parlament üléseiről, mert miközben a nemzeti-ségiek Apponyi javaslatát döngetik, ők a miniszteriumokban kilincselnek protekcióért, vagy üzleteket bonyolítanak le, vagy váltokezeseket hajszolnak. Elismerjük, hogy a vád súlyosabb helyről jön, mintha darabontajkáról hangzanék el. Az a sajtó-organum ront neki a koalíció hőseinek ilyen módon, amely legtüzesebben védelmezte a most megvádoltak erkölcsi fenségét rövid egy évvel ezelőtt. Az az organum, amely a diadal mámorának örizetlen perceiben fölfedezett egy külön nemzeti erkölcsöt, sőt fölfedezte ennek a külön nemzeti erkölcsnek reneszánszát is. És — oh mily változása a dolgoknak! — ugyanez az organum ma hasábkokon át panaszkodik az új korszak erkölcsi züllöttségéről és a koalíciós parlament feneketlen erkölcsi romlottságáról.

Hát helyesen van. Jobb későn, mint sohasem. Bár kissé meglepődve látjuk, hogy azt a hitvány hajszát, melynek hosszu hónapok óta nap-nap mellett szemtanui vagyunk, csak most méltóztatik észrevenni. Hát nem csiripelik-e a verebek is, hogy a régi korszakban egy teljes év alatt nem nyomorgatták a képviselők olyan nagyon a minisztereket protekciókért, mint ahogy a maiak egy hét alatt teszik? Nem hallották-e már régen a miniszteri tisztviselők panaszát, hogy érdemleges munkák elintézéséhez el sem jutnak, mert garadasmadasmra kell elintéznök a protezsáló

és elég arrogans hangon követelőző honatyák protekciós kérvényeit. Mindegyik azt hiszi, hogy ő emelte nyeregbe a minisztert. Misem természetesebb, minthogy a nyeregbe emelt miniszternek nem lehet szentebb kötelessége, minthogy az ő követeléseit teljesítse.

A falánk hernyók nagyon legelik a fát. Az éhségen már túl vannak ugyan, de a mohóságuk lebirhatatlan.

A kissé megkésve érkezett számonkérés úgy látszik, tulságos erős volt a többségnek, mert a kormány egyik esti félhivatalosa hamarosan védelmére siet — nem a panamában fáradozó törvényhozóknak, hanem a parlament tekintélyének.

Nos hát, ami nincs, azt bajos bántani. A mai képviselőház hiába követel magának tekintélyt. Következésképen hiába is védik azt a támadások ellen. Az egész ország látja, hogy a falánk hernyók azok az elkésett hernyók, amelyek egy erőtlen fa leveleit rágicsálják. A dolog nem olyan tragikus tehát. A függetlenségi párt lejáratásának szándékát is bajos ezekkel a dolgokkal összefüggésbe hozni. A függetlenségi párt nem azért járja le magát, mert ország-világ látja a képviselő urak falánságát, hanem azért, mert a képviselő urak csakugyan falánkok és mert nagyon izléstelenül étkeznek. Tessék csak igazi népképviselőt teremteni, majd meglátják, hogy milyen tekintélye lesz ismét a magyar parlamentnek.

A legnagyobb szerencsétlenség sem

Természettudomány a színpadon.

Írta: Prohászka László dr.

Tudományosan beigazolt igazság, hogy nemcsak a bennünket környező világnak, hanem az ember összes lételemzőinek, úgy a testi, mint a lelkieknek kialakulása örök természet-törvénynek hódoló produktuma. Ezekről az erőkről azon állapotváltozás nyújt nekünk fogalmat, amely vörös fonalként húzódik végig az emberiség egész történetén s amelyet fejlődésnek nevezünk. Az örök természet-törvény alkotja — hogy paradoxonnal éljünk — ezt a határtalan keretet, amelybe az egész univerzum be van illesztve.

Ezen határtalan kereten belül érvényesülnek, igaz, amannak alárendelt, másodrendű törvények, amelyek azonban hatásukban a közvetlen megismerésnek jobban hozzáférhetőek. Ezek az időleges természeti, vagyis társadalmi törvények. Bármily jellegzetesen rányomják ez utóbbiak egy egy korszakra a maguk bélyegét, csupán történelmi érvényességük, tehát mulandók. Az emberiség ugyanis felismerve e törvények történelmi relativitását, tudatosan, vagy talán az abszolút természet-törvény parancsára öntudatlanul is törekedni fog egy evolvátabb fejlődés állapot felé, amelyben a társadalomnak magasabb ritmusu törvényei uralkodnak.

A mai természet-tudományi világnézetnek legfejlettebb eszmeköre, mintegy önmagának élő foglalata, kvintesszenciája: a társadalomnak természet-tudományi felfogása. Alapeszméje az,

hogy a társadalmi életben is az egyetemes természeti törvényszerűség uralkodik, s erre az érc-törvényre vezethetők vissza mindazok a szabályok, amelyek maguk is változva, fejlődve, társadalmi életünk képét egyik vagy másik irányban módosítják, formálják.

Nyomról nyomra követhető tapasztalati tény, hogy a nyilvános élet és a nagy tömegeket átható gondolatvilág között szerves kapcsolat áll fenn. Azt mondhatjuk, hogy a társadalmi élet mindig a világnézetből jegecedik ki, mint telített oldatból a kristály. Kötetekre menne, ha valaki e tételnek igazságát az élet összes közviszonyain keresztül megfelelő tudományos készültséggel demonstrálni akarná. Azért csak egyet ragadok ki a sok közül, s e helyen inkább csak vázlat-szerűleg kísérem meg, hogy rámutassak a természet-tudományi világnézet nyomaira a szép-irodalomban.

Különös érdekességet kölcsönöz e tárgynak egyeseknek az az ellenvetése, hogy a természet-tudományi szemlélet ellentétben áll az eszmék társadalommozgató szerepével s hogy általános érvényre sohasem emelkedhetik, mert teljes csődöt mond az eszmék világában. Tet-szerítés és meghökkenítő ellenvetés, de ha jobban szemébe nézünk, rájövünk, hogy az egész csak hamis látószög alatt való szemlélete a dolgoknak. Az illetők ugyanis a természet-tudomány fogalmát egyoldalúan a biológiára korlátozzák, holott annak az utóbbival teljesen egyenrangú alkotóeleme a pszichológia természet-tudománya, mely a lelki élet terén is az örök törvényszerűséget keresi s amelynek a társadalom ter-

mészettudományi szemléletében talán a főszerep jut.

Alig tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a mindenkori világnézetnek két legjelentékenyebb jegecedő pontja az irodalom és művészet. Igen érdekes megfigyeléseket tehetünk, ha kutatjuk, hol, mi módon és minő alakban mutatkozott a természet-tudományok kijegecedése e két pont körül.

A XVIII ik században a klasszikus irány volt az uralkodó. Ez a klasszicizmus azáltal, hogy elfordult a való élettől, elvesztette gyökerét, fellengzővé, üressé vált s e lagymatag tultengésben teljesen elfajult. A fellendült természet-tudományok ekkor kezdtek először éreztetni hatásukat s lass-nkint visszavezették az irodalmat a koreszmékhez s az élethez. Így jött létre a romanticizmus, mely elveti a merev szabályokat és dogmákat, s az erőteljes, rendkívüli, a megrázóan fenséges témákat keresi. De a nagyon is féktelen fantázia szerte-lenségekre ragadtatja magát. Ismét a természet-tudomány az, mely a tulzásokról leszoktatja. A féktelen fantáziát megnemesíti az objektív gondolkodás elemeivel s megeremti a ma is uralkodó irodalmi irányt: a realizmust, melynek célja a tiszta életigazság ábrázolása, eszközei a közvetlen éles megfigyelés és átható pszichologia.

Ennek az iránynak is megvannak a maga szélsőségei. Az egyik a naturalizmus, mely eleinte a leplezetlen igazság kultuszát szolgálja ugyan, de csakhamar vérszemet kapva elvakultan rombolja le a józólés korlátait s a verista

olyan nagy, hogy valami vigasztaló ne volna benne. A képviselők ellen emelt vád is, bármily szörnyűnek látszik, nincs megnyugtató momentum híján. Ha végignéznünk ezeken az embereken, ezen a többségen, ezen a hihetetlenül komikus társaságon, melyben senki sincs, aki egyebet sem akarna, mint uszni az árral, sütkérezni a muló verőfényben és játszani a törvényhozót, azt kell mondanunk: "jobb így, helyesebb így."

Szaladgályatok csak protezséitek érdekében, szorongassátok csak minisztereiteket, kergessétek váltókezeseiteket, üzzétek csak apró üzleteiteket. Inkább, semminthogy törvényt alkossatok ti, akikről saját hivaráitok is immár azt írják ki, hogy nem bírtok avval az erkölcsi emelkedettséggel, tisztasággal, önzetlenséggel és szellemi kiválósággal, ami a törvényhozási funkcióhoz szükséges. Amint kicsike panamáitokat üzitek, az olyan stilszerű. A romokban heverő koalíciós uralom utolsó parazitái másként nem is csinálhatják.

Létszámemelés 23000 emberrel

Kész a véderőtörvény reformja.

Megoldják a katonai kérdéseket.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 11.

Az Aradi Közlöny vasárnapi számában megírta azt a vezérkari tisztek köréből származó értesülést, hogy az új vezérkari főnök, Hötendorfi Conrad Ferenc altábornagy nem hajlandó sokáig megtérni a megoldásra váró katonai kérdések bizonytalanságát és nem egy ízben kijelentette, hogy ha nem fognak hamarosan a közös hadsereg alapos fejlesztéséhez, vagyis az újonclétszám emeléséhez, akkor nem vállalja a felelősséget a véderő harcatermettségéért és lemond állásáról.

irodalomban szinte organikus meztelenségben állítva elénk a valót — valóságos irodalmi cinizmussá és portografiává fajul. Ez azután — mintegy reakcióképpen — csakhamar átesap a másik végletbe: a miszticizmusba. Mindezek azonban olybá vehetők, mint az első lökés erőfőléstege által okozott túltengések, amelyek lassankint maguktól megszűnnek, mire az új irány elfoglalhatja majd rendes egyensúlyhelyzetét.

A világirodalmi termelésnek számos örökbecsű alkotása tartalmaz természettudományi vonatkozásokat. Nemcsak olyanokat, amelyeknek csupán epizódyszerű alárendelt szerepük van, hanem amelyek ok és okozati jelentőséggel bírnak s szerves kapcsolatban vannak a cselekménnyel.

Mar Shakespeare drámáiban érdekes példákat találunk erre. Az 5. genie je korát mesz-sze meghaladó pszichológiai éleslátással néz bele az ember lelki műhelyébe s biztos kézzel festi meg az ember kóros lelki állapotait. Így „Hamlet”-ben az akarategyőngye dán királyfi kóros idegingerlékenységéből, heves indulatkötöréseiből, majd ezt követő halálos apathiajából azonnal ráismerünk a súlyos neurastheniára. Lear király éveszméi és érzéki csalódásai megrázó élethűséggel tárják elénk a heveny téboly kórképet.

Még feltűnőbb és már tudatosabb realizmust találunk Ibsen műveiben, ki összehasonlíthatatlan művészettel állítja elénk beteges és degenerált idegzetű egyének jellemét és kutatja kóros lelkiállapotuk okait. A „Kisértetek”-ben egy pszichiáter biztonságával rajzolja meg a paralis progresszív lefolyását. A szerencsétlen Oszvald-nak a felkiáltásában: „Sohasem leszek képes többé dolgozni, élhalott leszek!”

A hadügyi vezetőségnek már most számolnia kellett azzal, hogy vagy sürgősen elkészíteti és a parlamentekhez benyújtja a létszámemelésre vonatkozó javaslatokat, vagy pedig elveszti a rendkívüli tehetségnek ismert altábornagyot a vezérkari főnöki állásban.

Az illetékes tényezők úgy látszik igen nagy súlyt helyeznek Conrad megtartására, aminek bizonyítéka az a bécsi híradás, hogy elkészült már a véderő-reform és rövidesen mindkét parlament elé terjesztik a javaslatokat. Ezekben a létszámnak 23000 fővel való fölemelését kéri a kormányok, tehát 2000-rel többet, mint Szell Kálmán idején követelték. A bécsi hír szerint a reform kapcsán meg akarják oldani az összes függő katonai kérdéseket is, de a módokra és az ellenértékekre nézve még csak most folynak a tárgyalások a hadügyminiszter és a függetlenségi párt megbízottja között.

A létszámemelés ominózus kérdésének napirendre tűzéséről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Tanácskozás a létszámemelésről.

Beavatott bécsi forrásból a következőket írják:

A hadügyi vezetőség elhatározta, hogy a véderő-reformot legközelebb a két kormány a két parlament elé terjeszti, mert ennek keretében meg akarja oldani az összes függő katonai kérdéseket. A tárgyalások ebben az irányban már az ősszel indultak meg és Schönaich hadügyminiszter előtt írásos tervezet fekszik most a teljes reformról, amelynek első és főfeltétele a közös hadsereg létszámának 23000 ezer fővel való emelése.

Okolicsányi László magyar országgyűlési képviselő, a delegáció hadügyi albizottságának előadója ma Bécsben tartózkodott és a hadügyminiszteriumban hosszasan tanácskozott Schönaichal. Okolicsányinak az a missziója, hogy a hadügyminisztert tájékoztassa a függetlenségi párt hangulatáról a katonai kérdésekben és előadja nézetét — persze egyéni felfogását

csupán — azokról a minimumokról, amelyek mellett a függetlenségi párti majoritást a katonai kérdések végleges megoldásának meg lehetne nyerni. Az ebben az irányban folytatott tanácskozás Okolicsányi és Schönaich között két óra hosszágú tartott.

A vezérkar újjászervezése

Hötendorfi Conrad Ferenc a vezérkar új főnöke röviddel hivatalbalépése után olyan rendeleteket adott ki, melyek pregnáns tartalmukkal, az irodai tevékenység megszorításával, a lovaglósport ápolásával, a csapatok kivonulásában való részvétellel, idegen nyelvek tanulásának kényszerítésével stb. arra vallanak, hogy Beck utódja elhatározta, hogy a vezérkart új és modern intézménnyé változtassa.

Rövidesen Conrad újabb rendeleteket is fog kibocsátani, melyek a hadiiskola látogatására és a beosztásra vonatkoznak. A reformok alap gondolata, hogy a vezérkar csak olyan nagy legyen, hogy feladatát békében és háboruban egyáltalán teljesíthesse. Ezzel a csapatok mellőzésével járó elégedetlenségnek is véget vetnek. Beck gróf a hadiiskolát, amelyben a közös hadsereg és mindkét honvédség tisztjeit két éven át kiképezik vezérkari szolgálatra, kibővítette annyira, hogy évente körülbelül százötven tiszt végezte el az iskolát. A vezérkarhoz ezek közül — minthogy több üresedés nincs — legfőleg csak negyvenet helyeztek át, a többi rangsoron kívül előléptették kapitányi rangba és a csapatokhoz osztották be. Ezek a csapatnál betöltik a századosi állásokat és elzárják az előléptetést a csapatnál szolgáló főhadnagyk elől. Ez az oka, hogy az utóbbiak több mint tíz évet kénytelenek mint főhadnagyk szolgálni. Az egész Beck-féle rendszerből a csapatnak semmiféle haszna sincs, ellenkezőleg, ártalmas, mert bár hadiiskolát végzett, de gyakorlatlan és tapasztalatlan századosok kerültek a századok élére.

Ezért Conrad tábornok a vezérkart reorganizálja és a hadiiskola létszámát csökkenti, úgy hogy évente csak 35 végzett növendék kerül ki a hadiiskolából s ezeket át is veszi a vezérkar.

ott sötétlik a moral insanity komor végzete, a szellemi egyéniség fokozatos összeroppanása. „Hedda Gabler”-ben finom lélekelemzéssel fejti ki a női pszichének az anyaság okozta rejtett alterációit; „Nora”-ban pedig előttünk áll az anyagi gondok által idegesen tulizgatott és beszámíthatatlanul vétkező asszony.

Az Ibsen által megkezdett csapást lényegesen kiszélesítik a francia írók az által, hogy a természet és orvostudományi témát egyenesen a drámai cselekmény középpontjába helyezik. De Curel a hypnózis problémáját viszi a színpadra. Henriot álnév alatt pedig a párisi egyetem egyik jeles orvostanára úgy klinikai, mint drámai szempontból mestéri módon rajzolja meg egy epilepsziában szenvedő bűnös jellemét.

Legújabbán a franciák — mint a Semaine Medicales-ban olvassuk — még tovább fejlesztik és variálják az orvosi iránydrámát, mikor egyenesen a közegészségügy foglalkozásait dolgozzák fel. Nem a gyógyítás, hanem a profilaxis meg az egyéni és társadalmi higiénia szempontjából tárgyalnak bizonyos betegségeket és mulasztásokat, amelyek az államban valóságos szociális szerencsétlenség számba mennek s ezáltal egy igen érdekes új műfaj teremtene meg, az u. n. medico szociális drámát, melynek tendenciája az, hogy a közönséget felvilágosítsa s a törvényhozást reformtörekvése buzdítsa bizonyos kóros ártalmakkal szemben.

Főképviseelője ennek az iránynak Brioux és Bruyere. Előbbi a „Métely”-ben a „tükös betegségek” körüli kicsinyes álszűgyen végzetes következményeit, a „Remplacantes”-ben pedig a dakarendszer káros hatását tárgyalja, mint a francia depopuláció egyik jelentékeny mellékhatását. Bruyere „En paix” című darabjában az

elmebeteggé nyilvánítás gyökeres reformját sürgősen rámutatva arra a bűnös visszaélésre, amelyet az eljárás körül el szoktak követni.

Hogy mily szociális komolysággal fogják fel hivatásukat ezek a reformátor-írók, kitűnik abból, hogy egyes betegségek körül valóságos klinikai tanulmányokat végeznek, s szociál-higiéniai kérdésekben első szakemberek által tájékoztatják magukat. De munkásságuk nyomán nem is marad el a siker. Olvassuk, hogy a „Remplacantes” premiérje után a rendőrség szigorúan megrendszabályozza a dajka elhelyező intézetet s társadalmi uton két új gyermekmenhely létesítését kezdeményezi, a „Métely” hatása alatt pedig megalakul az „Egészségi és erkölcsi védő egyesület”, mely már rövid fennállása alatt is jelentékeny eredményt mutathat fel mindkét irányban.

Végül, mivel aktualitásával szinte kínálkozik, említsük fel a naturalista irány posványba tévedésének elrettentően tanulságos példáját is, Wilden-nek szenzációs „Salome”-jét, melyben — élükön a szánandóan degenerált szerző genie-vel — felvonulnak a színpadra a szexuális psychopathologia jól ismert alakjai, visszatartó perverzítással és fajtalansággal fertőzve meg a művészet régiójának erkölcsi tisztaságát.

Az efféle eltévelyedésnek, melyet legfeljebb szánni, de semmiféle genialitással menteni nem lehet, nem állhat szolgálatába a művészet. Mert ha igaz, hogy egészséges lelkületű ember nem engedhet meg magának nyilvánosan olyat, a minek utánzását a művészetnek megtiltja, még igazabb, hogy a művészetben sem csodálhat, olyat, amit a természetben megvetne.

Pikantéria a politikában.

A könyi asszonyok.

Némi kíváncsiszkodás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

Pikáns kis hírlapi harc tartja most derűtségben a politikai köröket. Tudni kell azt, hogy a legutóbbi szakcsi választáson néppárti és függetlenségi jelölt állott egymással szemben. A függetlenségi jelölt érdekében leutazott oda Markos Gyula országgyűlési képviselő is.

Ez nagyon fájt a néppárt lapjának, az *Alkotmánynak*, mert alaposan megtámadta a pap képviselőt, hogy pap létére nem restelt a néppárt ellen dolgozni. A kemény hangú kirohanásra Markos Gyula sem maradt adós s a *Nap*-ban a következő nyilatkozatot tette közzé:

Az Alkotmány című szent ujság műkirohanása egy cseppet sem lep meg, mert nem most van először szerencsém az ő hasonló szellemű förmedvényeihez. De a förmedvény óta tudom, hogy a 48-as függetlenségi párt csak a darabontok és zsidók pártja. Es ezt a koalíció egyik testvérpártja, illetve annak egyik újságja és képviselője mondja.

Ezen párt másik tagja pedig Hencz Károly Dombóvárótt és Szakson (s valószínűleg másutt is) ennél még cifrább dolgokat megengedett magának. Például:

— Nagyobb országcsalást a világon még ember nem követett el, mint *Kossuth* Ferenc, aki *ugy becsapta máris a magyar nemzetet, hogy az évszázadok múlva is koldulni fog róla.* De hát hiszen ez talán nem is tartozik direkte én reám, majd *fog akadni, aki ezt is számon kéri.*

Én csupán egy jelenetre akarom felhívni a nagyközönség tárgyilagos bírálatát, hogy a szent néppártról magának méltó fogalmat alkotbasson, hogy az, aki a magyar katolicizmus nevében magának külön monopóliumot kíván, minő szemérmetlen eszközökkel harcolt Szakson a magyar katolicizmus nevében.

Nagy Dezsőt, a dombóvári negyvennyolcaspárt egy vezérférfiát azon ürügy alatt, hogy zsidó (pedig nem volt az), megrohanja és követeli a hitét féltő asszonynép, hogy gombolja ki az inexpressibiljét. Ezen legfrappánsabb néppárti kortes-eszköz, hogy minő hatással volt, tessék elképzelni. Így korteskedni talán még sem szabadna senkinek, legkevésbé a szent néppártnak. Ez buktatta meg a néppártot Szakson, talán másutt is és nem Markos Gyula, „a zsidó-párt impresszáriója.”

Budapest, 1907. április 10-én.

Markos Gyula,
országgyűlési képviselő.

A néppárt lapja ma válaszol Markos Gyulának. Sajnos, a részletekbe nem bocsátkozik és csak nagy általánosságban tárgyalja azt a történelmi tényt, hogy mit műveltek a könyi asszonyok.

Ezt írja többek között a néppárt lapja:

Markos Gyula nyilatkozatában egy citátum is van Hencz Károly dombóvári és szakcsi beszédeiből, amelyek hitvány hamisítások és otromba rágalomok. Ezért majd Hencz képviselő számol Markossal. Mi csak annyit konstatálhunk, hogy brutálisabb módon sehol senki nem támadta Kossuth Ferencet, mint Markos Gyula a Herkó Paterben. Ami pedig azokat a produktálhatatlan vádakot illeti, amelyek el a könyi nőket illeti Markos ur, azokra az a megjegyzésünk, hogy a korteskedés terén *senki olyan eszközökkel nem harcolt*, mint éppen az, aki a maga stiklijeiért, praktikáiért a néppárti asszonyokat akarja vádolni. Markos Gyula ne tartson

erkölcsi prédikációkat senkinek! A képviselőházban különben majd szóba kerül ez a választás, a melyhez hasonló csak a legsötétebb szabadelvű uralom idején történhetett volna meg, amelyet azonban most Kossuth neve alatt tizenkét függetlenségi képviselő asszisztenciája mellett követtek el. Markos Gyula hiába menekül a liberális sajtó szárnyai alá, az öntudatos katolikus publikum már ugyanis régen tisztában van az ő közéleti szereplésének erkölcsi értékével és az ő sajtóvállalatainak mívoltával.

Ebből tehát nem tűnik ki, vajjon nincs-e igaza Markosnak, amikor a könyi asszonyokat kíváncsisággal megvádolta. Nincs egyéb hátra mint hogy nyilatkozzék Nagy Dezső.

Egy aradi festő sikere.

Kauffmann Izidor pályája.

A király megdicsérté.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

A bécsi Künstlerhaus tavaszi kiállításán van egy kép, a címe: Imaház. Festője a mi földünk: *Kauffmann* Izidor. Ő felsége, mikor a tárlatot megnézte, megállt ez előtt a kép előtt s hosszan szemlélte. Majd megjegyezte:

— Egészen Holbeinre emlékeztet.

S valóban, művészeti és tárgyi felfogás tekintetében sok van ebben a képben ennek a világhírű művésznek a felfogásából és korából. A király által leadott igazán királyi elismerés a mi festőnknek szól, mert *Kauffmann* Aradon született s a művészet elemeit is itt sajátította el annak idején.

Legújabb sikere alkalmából *Hevesi* Lajos a *Pester Lloyd*-ban hosszabb cikk keretében foglalkozik művésznünkkel, a melyből közöljük azt a részt, amely a művész érdekes pályafutásáról szól.

Művésznünk élete természetesen olyan, mint egy regény; minden élet, amely nem mulik el nyomtalanul, ilyen. Aradon született 1853-ban; jámbor zsidó szülők gyermeke volt. Olyan levegőben élt, amely minden művészeti bacillustól tiszta volt. Egy banküzetbe lépett, természetesen nem főnökek. A főnök inkább olasz ember volt. És az olasznak kitűnő szeme van ahhoz, hogy észrevegye, hogy egy praktikáns többet rajzol, mint számol. Így lön, hogy a főnök hamarosan azt ajánlotta az Izidor gyerekeknek, hogy legyen inkább festő. Akkortájt azonban nem volt egészen könnyű dolog, hogy valaki Aradon festői képesítést szerezzen. Szerencsére azonban ekkor vetődött ide egy vándorló pesti portrait-festő, Csillaghy. Öregebb olvasóink talán még vissza emlékeznek reá, mert sokat portraittirozott az aradi polgárság körében is. Tizenöt forintot kapott egy élet nagyságu mellképért és úgy járt el, a hogy utasították. De hiszen ezt a sommás eljárást becsülik meg ma is. S e mellett úgy eltalált mindenkit ez az ember, mint egy fényképész. Mint az öreg *Strelisky*, aki akkor még szintén fiatal volt... Röviden, az Izidor gyerek Csillaghy mester nyakába kötötte magát, s faktótumja volt Aradon. Inasa, festék dörzsölője, csizmatisztítója, ételhordója, dominópartnere volt egy személyben, s mindez csak azért, hogy valamit ellessen művészetéből. S lám, egy szép napon csak úgy fejből egy nagy Mózes fejet festett, megkapó erővel. A nagybátyja kirakáta, amely bizony nem igen volt alkalmas holmi művészi termék kiállítására, kitétték ezt a képet. A régi főutcában (a mostani Szabadság-tér) volt ez üzlet. A szomszédság, az egész főtér, sőt egész Arad odasereglett s a Dóri fiu Mózes volt annak a napnak, sőt annak az

évnék egyetlen művészeti eseménye. Maga a főispán, *Atzél* Péter is megnézte a képet — tudjuk róla, milyen gavallér természet volt — s egy ilyen olajba megcsinált első mű is rögtön elérte előtte a rendkívüli tehetséget — néhány nap múlva a szemle után magával vitte az ifjút Budapestre. A *Wodianer*-palotában lakott s alig érkeztek Budapestre, magához kérte *Thán* Mór tanárt, hogy nézze meg Izidor próbálgatásait. Az ítélet kedvező volt, s *Atzél* Péter a fiatalember kiképzésének idejére évi 600 forint segélyt biztosított. A művész még ma is őrzi a nemes mecenás néhány levelét, aki őt erkölcsi és hazafias érzés tekintetében is felakarta emelni. „Ne felejtse el soha, — írja a főispán — hogy ennek a hazának fia, s ha ön egyszer előkelő helyet fog elfoglalni művészetében, ne feledje el, hogy magyar.”

Az országos mintarajz iskolában *Keleti* Gusztáv és *Székely* Bertalan keze alatt tanult az első évben. Az *Atzél*-család vagyoni viszonyai ekkor már meglehetősen rossz lábon állottak, nagylelkű jóakarója azonban mégis 200 forint segélyben részesítette, s azt tanácsolta neki, hogy tanulmányait Bécsben folytassa. Megfogadta a tanácsot, s Bécsben termelt, a hol egy évet töltött szorgalmas munkálkodásban *Aigner* I. M. műtermében, aki a régi Bécsnek volt jó nevű festője. A szerencsétlen később önkézevel vetett véget életének pötzleinsdorfi villájában. Majd *Wurzinger* tanár pártfogása bejuttatta a bécsi képzőművészeti akadémiába. *Trenkwald* külön iskolájába iratkozott, ahol akkoriban dühöngött a magas klasszika, s a növendékek Cicero halálát és hasonló borzasztóságokat festettek. *Kauffmann* Izidor, mint Cicero gyilkosa? No erre magam is kíváncsi lennék. De ez a vérengzés mégis csak hántotta s a vége az lett, hogy lemondott *Trenkwald* előadásainak látogatásáról. Mennie kellett, menekülnie az igaz természet karjai közé, s festeni úgy a mint felfedezi és látja a tárgyat. És a tanár, aki maga is megszivlelhetette volna, a mit tanácsolt, írásbeli áldását adta a távozonak azzal a világosan érthető kijelentéssel: „Hiszen önnek oly igaza van!”

Ki tehát! Legyünk szabadok! Istenem, a szabadság is másképp mutat közlől, mint egy bizonyos távolságból. Különbben is az arany szabadság (a melyet *Stuart* Mária is oly szívesen élvezett volna), kijózanítólag nélkülözte az aranyat. *Kauffmann* ezután a mindennapi kenyér kedvéért kis genre képeket és rokokó ruhákat festett. Ki hitte volna még ekkor, hogy ez az apróságokkal piszmogó és a mindennapi kenyérért harcoló piktor, akihez hasonló annyi lézengett az osztrák fővárosban, néhány év múlva a monarchia egyik legnagyobb festője lesz? Különösen a zsidó népeletből vett jelenei, a melyeket nála közvetlenebbül megfesteni senki sem tudott, szereztek neki sok hívet. Ilyenmű képei óriási kereset tárgyai a műbarátoknak s ha valahol egy-egy képét kiállította, Párisban, Berlinben, Münchenben csak úgy hullottak számára a nagy kitüntetések. A legnagyobb képtárak nyakra-főre vásárolták műveit s nincs Európának olyan igazán jelentékeny képtára, amely ne őrizne tőle egy-egy nagyobb és kiválóbb művet. Azóta már itthon is tudják, hogy ki ő nekünk. A művészet terén egész új utat nyitott meg s igen sok csalódás és szenvedés érte, a míg oda jutott, a hol ma áll. De ez nem ártott neki s nem is fog ártani a jövőre sem. Ő azok közé tartozik, akik az ösvénynyitók keserves pályáját futják meg, de megnyerte érte a jutalmát.

Az előkelő gyilkos.

A földbirtokos fia.

Elmebeteg, vagy gonosztevő?

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 11.

Megdöbentő gyilkosság történt ma reggel — mint fővárosi tudósítónk jelenti, — a *Peschat és Róth* cég Röck Szilárd-utca 40. szám alatt levő gépműhelyében. Egy a műhelyből elcsapott inas boszúból agyonszúrt egy lakatos segédet, mert őt okolta azzal, hogy elbocsátották. A gyilkos fiatal ember intelligens fiu, hét reáliskolát végzett s azután szánta magát az iparos pályára. Jómódu családból való. Az apja vidéken bérlő és kereskedő. A fiatal embert tavaly elmebetegség miatt egy fővárosi szanatóriumban ápolták s így lehet, hogy a gyilkosságot is beszámíthatatlan állapotban követte el. A gyilkosságról tudósítónk a következő részleteket jelenti:

A Röck Szilárd-utca 40. számú ház pincéjében van *Peschat és Róth* cég gépműhelye. A cég ez év január 10 én mint tanulót alkalmazta *Fillenz Ferenc* taksonyi születésű 23 éves fiatal embert. Az ifju *hét reál osztályt végzett*. A hetedik osztályban kétszer megbukott, tovább tanulni nem tudott és így a lakatos pályára akart készülni. A fiatal ember kezdetben megbecsülte magát, de pár hét múlva különös módon kezdett viselkedni. Folyton civakodott, veszekedett, mindenkibe belekötött, nem akart dolgozni. Bizonyos fölényvel viselkedett munkástársaival szemben. Számtalanszor kijelentette:

— Én nem vagyok közéték való. Én tanult fiu vagyok. Nekem itt nem parancsol senki.

Az összeférhetetlen természetű fiatal embernek emiatt a modora miatt temérdek kellemetlensége volt. Később azt is megtudták gazdái, hogy a múlt évben elmebetegség miatt a Ringer-szanatóriumban ápolták. Miután a fiut használni nem lehetett, és látták, hogy soha sem lesz képes kitanulni a mesterségét, március végén elbocsátották. A fiu *Czigler Károly* 25 éves lakatos segéd mellett dolgozott a műhelyben és *Czigler* felügyelő alá tartozott. Mielőtt eltávozott volna, *Cziglernek* a következőket mondotta:

— Minden bajomnak az oka, hogy szanatóriumban voltam kezelés alatt és ott gyengeelméjűnek nyilvánítottak. Bennem is akartak tartani. De megboszulom magam.

Ezzel előhuzott egy hosszú, széles pengéjű zsebkést.

— Látja ezt a kést? Ezzel kimegyek a szanatóriumba és ott leszurok mindenkit.

A fenyegetést természetesen nem vették komolyan. *Czigler* mégis figyelmeztette, hogy ne csináljon valami ostobaságot. *Fillenz* március végén elment az üzletből. Azóta a fővárosban csavargott. Többször látták a Röck-Szilárd-utcai műhely körül ácsorogni. Ma reggel félkilenckor *Fillenz* megjelent a Röck Szilárd-utcai műhelyben. Senki sem vette észre, amikor bement. Jobb kezét a kabátja alá rejtette. Egyenesen *Czigler*hez lépett, aki háttal feléje dolgozott.

A fiu balkezevel a *Czigler* fejére ütött. Az ütésre *Czigler* hirtelen megfordult. Ebben a pillanatban *Fillenz* *Czigler*re ugrott és a jobbkezeben tartott kést *Czigler* mellébe döfte. A lakatos segéd felkiáltott, azután vértől elborítva összeesett. *Fillenz* a véres kést kezében tartva kiakart futni a műhelyből. A műhelyben dolgozó munkások azonban lefoglák. Értesítették a mentőket és a rendőrséget. A mentők mire kiértek, *Czigler* már halott volt. Az orvosok

megállapították, hogy a kés a szívet szúrta át és nyomban megölte a szerencsétlen embert. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

A rendőrség részéről *Császik Pál* rendőrfogalmazó ment ki a gyilkosság színhelyére. Nyomban kihallgatta a gyilkos fiatal embert. *Fillenz* beismerte, hogy előre készült a merényletre. Boszúból ölte meg *Czigler*t, mert őt okolta elbocsátásáért. Üldözte, rosszul bánt vele, és nem adott jó munkát neki. A gyilkost le tartóztatták. *Fillenz* *Ferenc* vagyonos szülők gyermeke. Az apja *Fillenz Károly Taksonyban* bérlő és nagykereskedő. A fiun régebben az elmebeteg tünetei mutatkoztak. Tavaly január 16 án szülői a Ringer-szanatóriumban helyezték el. Itt elmebetegséget konstataáltak rajta. Múlt év márciusáig volt a szanatóriumban. azután az atyja hazavitte.

Savanyu Jóska — öngyilkos.

Főbelötte magát.

A vén betyár halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

A betyárkorszak egyik leghírhedtebb, rettegett hőse pusztult el tegnap. *Savanyu Jóska*, a váci fegyháznak huszonkét éven át volt lakója, *főbelötte magát és meghalt*. Abban a megyében érte utól tragikus végete, amelynek sokáig valóságos réme, utóbb üldözött vadja volt. Székhez kötözte magát a reszkető kezű aggastyán és nyitott, véres halántékkal úgy zuhant a padlóra, mintha nem is ő lett volna az, aki gyilkos csatákat vívott a zsandárokkal, számtalanszor golyózáporban állt, halált osztogatott és kegyelmet adott. A vén betyárt nem találta el soha zsandárgolyó, az ő biztos keze kellett ahhoz is, hogy elpusztuljon.

Tótvázsönyről, Veszprémmegyéből jelenti tudósítónk *Savanyu Jóska* öngyilkosságát a következőkben:

(„Nem bírom tovább!”)

Savanyu Jóska, aki nemrég szabadult ki a fegyházból, tegnap, április 2-én délután egy revolverlövéllyel véget vetett életének. Öccsének, *Savanyu Jánosnak* lakásán, a tótvázsönyi uradalomhoz tartozó sósi majorban követte el az öngyilkosságát.

A szobában nem volt senkisé. *Savanyu Jóska* előbb tiszta ruhát vett magára. Felöltötte lenge lobogós gatyáját, ptykés dolmányát, föl huzta rá más, sarkantyus csizmáját, fejére csapta árvalányhajás kalapját. Ugy ment a halálba, mint egy bukott hadvezér: harci diszeivel és jelvényeivel. Aztán asztalhoz ült, egy darab papírost tett maga elé és iromba, girbe-görbe öregbetűkkel írta rá:

— Nem bírom már tovább a nagy fájalmakat.

És könyecskéket hullajtott a durva papírosra... *Savanyu Jóska* könyezett.

(A székhez kötve.)

Azután vastag kötelet keresett elő a vén betyár és erősen odakötözte magát egy székhez. Talán azért tette, mert félt, hogy az öngyilkosság után nagyot zuhan és ezt a fájdalmas ütest is érezni fogja.

A székbe ült és a revolver csövét halántékához illesztette. Fölnyitotta a kakast, elhuzta a ravaszt és a golyó agyába röpített. *Savanyu Jóska* meghalt. Felső teste lehanyatlott a székről, amely fölborult. Ugy találták a fegyházviselt aggot a padlón, vérében fekvő.

Öccse nyomban jelentette az öngyilkossá-

got a hatóságnál. A temetés holnap lesz a sósi pusztán.

(A sósi majorban.)

Savanyu Jóska 1906. február 21-én szabadult ki a váci fegyházból, ahol huszonkét évet ült. Kiszabadulása után Veszprémbe utazott, ahol beteg nővérénél tartózkodott. Majd öccséhez, *Savanyu János*hoz kvártélyozta be magát. *János* a tótvázsönyi uradalomban, a sósi majorban becsületes juhász. Itt talált szállást és szeretetet is a vénségére megtört betyár.

Télen keserves napjai voltak *Savanyu Jóska*nak. Folyton betegeskedett, napokig nyomta az ágyat. Orvosi tanácsra a veszprémi kórházba ment, ahol öt hétig feküdt. Itt gondosan ápolták és sikerült is megcsökkenteni a fájdalmait. A napokban ismét visszatért a sósi majorba. Sokat panaszkodott az öccsének, meg a szomszédságnak, hogy ő beteg, öreg ember, sok bűn nyomja a lelkét, nincs mit várnia a sors-tól. Azok, akik előtt így kiöntötte a szíve keservét, nem is sejtették, hogy a vén zsvány az öngyilkosság gondolatával foglalkozik.

Savanyu Jóska még halálában is büszke volt. Akkor végzett magával, amikor senkisé volt körülötte. Félt, hogy még talán orvosi segítséggel megakadályozzák benne, hogy meghaljon. Pedig ő tudta legjobban, hogy rászolgált erre a nagy áldozatra.

(A váci fegyházban.)

Az öngyilkossá lett betyárt, aki csaknem egész Dunántúlt földulta rablóbandáival, 1884-ben szállították be a váci fegyházba. Örökös rab-ságra szült az ítélet. A fegyházigazgató már a bevonulás napján figyelmeztette *Savanyu Jóska*t, hogyha kifogástalanul viselkedik, husz év leteltével föltételes szabadságot kaphat. A bü-nös megfogadta, hogy igyekezni fog és meg akar javulni.

Savanyu Jóska a betyárbecsületét kötötte ehhez az ígéretéhez és állt is a szavának. *Balkay István*, a váci fegyháznak azóta öngyilkossá lett igazgatója nagyon megszerette a betyárt és mindenféle kedvezésben részesítette, mert *Savanyu* egyike volt a legjobb viseletű fegyenceknek. A husz év múltával *Balkay* föltételes szabadságot kért az igazságügyminisztertől *Savanyu* számára. Háromszor ismételte meg a folyamodást, de mindig eredménytelenül.

Végre is *Csáky Károly* gróf váci püspök interveniált a fegyenc érdekében. *Csáky* gróf sokat foglalkozott *Savanyuval*, látta, hogy teljesen a ja ulás utján van és személyesen járt közbe *Lányi Bertalan* akkori igazságügyminiszternél, aki a kegyelmi kérvényt pártolólág terjesztette föl a királyhoz. A király megkegyelmezett a zsványnak, amiről a miniszter értesítette a püspököt.

A fegyházigazgatón kívül senkisé tudott erről. *Csáky* gróf udvari papjával jelent meg a börtönben, maga elé hívatta *Savanyu*t és igen szép beszédet intézett hozzá, kijelentvén, hogy kegyelmébe és pártfogásába veszi. Megáldott keresztet és olvasót adott át a térdén álló, megtért bűnösnek, aki sirva fakadt. *Balkay* igazgató meghatottan mondott halát a püspöknek, aki nélkül *Savanyu* sohasem szabadulhatott volna ki a fegyházból.

*Savanyu Jóska*nak, a kiszabadulása után több cirkusz igazgatója azt az ajánlatot tette, hogy jó fizetésért mutogassa magát a bódékban. Az öreg, fehérhajú betyár önértzetesen jelentette ki, hogy ő nem mutogatni való vásári komédia. Hiába kínálták százaz, ezres bankókkal, *Savanyu* visszautasította az ajánlatokat és teljes javulást fogadván, visszatért Veszprémmegyébe — meghalni.

Mi lesz a Kossuth-szoborral?

Uj pályázat.

Szónoklat végkimerülésig.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

A városháza tanácsterme előtt sűrűn teleaggatott fogasok keltik fel a közfigyelmet. Az ember rögtön sejtí, hogy nem bizottsági ülésről van szó. A színügyi bizottság már csak érdekes ügyeket tárgyal, de még oda se jönnek el ennyien, még akkor sem, ha azt kell megállapítani, hogy a primadonna gömbölyűségel megfelelnek-e magasabb művészi kívánalmaknak. Nézzünk tehát körül a kalapok és überciberek társadalmában és állapítsuk meg, hogy miről is nagyon szó. Egy simára vasalt cylinder mosolyog le a fogasról: itt alighanem valami gyáralapítási anekdotáról van szó. Ezt a hitet azonnal megcáfolja egy, a magyarvárosi divat szabványaihoz alkalmazkodó kalap. Hogy a zavar teljes legyen, egy selyem esernyő mellett szerényen húzódik meg egy ős-esernyő, amely valószínűleg családi használatra van szánva. Nagy rejtélyfejtő légyen, aki mindezekből kiokumálja, hogy micsoda ülés van oda-bent a tanácsteremben. János, a hajdu, nem árulja el: öt köti a hivatalos titoktartás. A kérdészködésre csak ennyit válaszol:

— Elbeszélgetnek vagy kilencig.

Tudnivaló, hogy az óra most üti a fél ötöt, kilencig tehát nagy idő van hátra. Alighanem vasutasgyűlés van bent: most beszélnek meg a passzív rezisztenciát. Erre vall az is, hogy a teremből igen hangos vélemények hangzanak ki.

— Nem kell húzni! Mit tolják ki!

Az ajtóban azonban egyszerre feltűnik a Schwarz Zsiga alakja. Tehát Kossuth-szoborról van szó. Mert ahol Schwarz Zsiga feltűnik, ott nem lehet másról szó, mint Kossuth-szoborról. És tényleg: a Kossuth asztaltársaság szobornagybizottsága tart ülést. Most döntenek, hogy mi lesz az aradi Kossuth-szoborral. A cylinder tehát meg van fejtve.

(A rejtélyes Varjassy Árpád.)

Bent a teremben vigan vannak a bizottsági tagok. Panker Viktor maga körül gyűjti az iparosokat. A másik oldalon a műépítésszek foglalnak helyet. Nagy Kálmán az elnöki székben ül és azon tűnődik, hogy amennyiben az ugynevezett „nagy zaj” talánna kitörni, mivel fog ő cseppet. Végre megállapodik, hogy a bicskájával fogja a porcellán hamutartót ütögetni. Kovács Vince ezalatt szomorúan nézegeti a terem sarkában álló bronzszobrot, amelyet a város egyik ösztöndíjas növendéke készített s amely állítólag Arad géniuszát ábrázolja. A kaján művésznövendék sántára formálta a derék géniuszt. talán célzatosan. Es ez érthetőleg fáj Kovács Vincének. Szalay Arnold dr.-nak azonban nem fáj semmi. Vigan jár-kei a teremben és csinálja a hangulatot. Hogy milyen kitűnő szervező erő, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy azon az oldalon, ahol ő ül, csak egyetlen ember szónokolt. A másik oldalon ellenben majdnem mindenki. Virágh Lajos nagy harci készséggel jött az ülésre és felszólt vagy háromszor. Barabás Béla csak kettőig vitte. Múlek Lajos háromig. A legkiadósabbak még a Barabás beszédei voltak: ő elképzelt, hogy milyen ritkán beszélhet most a parlamentben és ezen az alapon szólt hozzá az ügghöz.

Voltak vagy ötvenen a teremben, mikor

Nagy Kálmán megragadta a bicskáját és odaütögette a hamutartóhoz. A kedélyek erre a jelre hamarosan lecsendesedtek, mire Nagy Kálmán megnyitotta az ülést. Kifejezte azt a kívánságát, hogy szeretné, ha a döntés simán menne, mert a közhangulat olyan, hogy minden csekélységből nagy dolgot csinál. Az ilyen képen letisztult közhangulat még magához sem térhetett, mikor felállott Schwarz Zsigmond és jegyzőkönyveket kezdett olvasni. Lassan, de biztosan olvasott fel ilyesmiket: A zsüri szavazatai a következők: 10, 14, 13, 10, 14, 13, 10, 14, 13. A szemekre már-már ráült a jótékony álm, amiről Schwarz Zsigmond nem tehetett, mert ő valóságos drámai hangsúlyozással olvasta fel, hogy Károlyi Gyula gróf a közismert meleg szavakban mondott köszönetet a a zsüritagok buzgólkodásáért.

— Rossz képviselőházi jegyző lenne ebből a Schwarzból! — gondolta magában Barabás Béla. Ez a jegyzőkönyvolvasással kiobstruálná az ülést!

De minden jó, ha jó a vége. A jegyzőkönyvolvasásnak pedig mégis csak vége szakadt, ami igen jól esett a bizottsági tagoknak. Mindenki égett a harci vágytól, hogy leadhassa a maga szavazatát. Csak Varjassy Árpád ült titokzatos arccal a helyén és egy kis kék papírost forgatott a kezében. Mint indiszkrét emberek, előre elárulhatjuk, hogy ekörül a kék papír körül forgott ma az egész nagybizottság, 17 pályázó szobrász, számos szónoklat, szóval minden. De ez a későbbi sorokra tartozik.

— Szavazzunk! Szavazzunk! — kiáltotta egy türelmetlen bizottsági tag.

(Éljen Kallós!)

Szavazás helyett azonban Barabás Béla emelkedett szólásra. Először azt fejtegette, hogy milyen fontos pillanat az, mikor hét év munkája gyümölcsöt terem. Megdicsérte a kispolgárokat, akik összeadták a pénzt. Azután megdicsérte a várost, mert 30,000 koronát adott. Azután megint megdicsérte a polgárokat, akik ezt a 30,000 koronát adó alakjában részint önként, részint végrehajtási uton beszolgáltatták a város pénztárába.

— Arról van itt szó, — folytatta a beszédet, hogy kiválasszuk azt a Kossuth-szobrot, amely méltó Kossuth lánglelkéhez, nagyságához és amely méltó arra, hogy az aradi városháza előtt helyet foglaljon. Indítványozza, hogy a megbízást csak abszolút többséggel adják meg a művészeknek, vagyis a két legtöbb szavazatot nyerő fölött legyen újabb szavazás. Konstatálja azonban, hogy a bizottság hibát követett el, mikor a döntést két fórumra bízta. Először szakértőkre, a zsürire, azután laikusokra, a nagybizottságra. Most már, ha a laikusok másképp döntenek, mint a szakértők, a közvéleményben nyugtalanság támad. De a zsürit különben sem szabad megsérteni...

Egy hang: Inkább sértsük meg, minthogy rossz szobrot kapjunk!

— Nem szabad a zsürit megbántani! — folytatja Barabás. Kötelességünk, hogy az első pályadíj nyertesét bizzuk meg a kivittel. (Ugy van! Taps a jobboldalon.) Hozzáteszem, hogy talán nekem is egy másik szobor tetszik, de a

közvélemény megnyugtatóra ezt kell ajánlanom, mert az ellenkező álláspontot én, a laikus nem tudnám indokolni. Az, hogy nekem más szobor tetszik: ez jó érv lehet, de mégis diszsonanciát kelthet.

Virágh Lajos sietett hozzájárulni az indítványhoz. A főmérnöknek különben ma nagy-szerű napja volt: mindenhez hozzájárult.

— A Virághnak megtiltani nem lehet! — mondogatták többen. Tehát szavazzunk!

(Uj pályázatot!)

Ekkor azonban felállott Varjassy Árpád a nevezetes kék papirossal. Ő, — ugymond — egyik pályaművet sem tartja a kivitelre alkalmasnak. A díjakat, mert a pályázati feltételek úgy szóltak, minden körülmények között ki kellett adni. De az első három díj nyertese sem alkotott remekművet. A Kallósénak a talpazata rossz, a Horvayé inkább asztaldisznek való, a Margóé pedig nagyon gyenge. Azt sem konstatálták, hogy 70000 koronából fel lehet-e állítani a szobrokat. Ő még várna egy-két esztendőig, amíg még 30-40,000 koronát össze lehetne gyűjteni, ha másként nem, sorsjáték útján. A város adna két telket, azt kisorsolnák...

— Nem lehet! Nem várunk! — kiáltottak közbe a türelmetlenek. Szavazzunk!

— Ha nem lehet, — folytatta Varjassy — mondok valamit. Nem indítványozok, csak mondok. A 3 díj nyertese között új pályázatot kellene hirdetni, még pedig díjtalan pályázatot, amelynek díja a kivitel volna. Tessék gondolkozni!

Varjassy Árpád ezek után letette a kék papírost és leült. Kovács Vince, mint a tanügy másik bajnoka, sürgősen csatlakozott hozzá. Tudniillik nem ült le, hanem felállt és elfogadta, magáévá tette, indítvány alakba foglalta és feltálalta a Varjassy indítványát.

Müller Károly igen fontosnak tartja azt a kérdést, hogy a szobor magassága tekintetében van-e megállapodás? Emlékeztet reá, hogy mikor a Szentháromság-szobor építéséről szó volt, ő indítványozta a város közgyűlésén, hogy halasszák el a határozatot egy évre és szerezzenek meggyőződést, vajjon az épülettömbök nem nyomják-e agyon a szobrot. Akkor leszavazták, a következmények azonban neki adtak igazat. Félt, hogy most is így járunk. Ő nem hirdetne újabb pályázatot, hanem felhívna az első díj nyertesét, hogy készítsen újabb pályaművet.

Nesnera Aladár Varjassy indítványát fogadja el. Reális költségvetést kér, mert a pályázók nem vették figyelembe, hogy a talpazatnak harasztai márványból, az összes figurális alakoknak pedig bronzból kell lenniök.

(A makacs Virágh.)

Múlek Lajos dr. kérdéseket tesz föl a költségvetés dolgában. Közben a tárgyalás igen kedélyessé válik. Beszélgetés, széktologatás és egyéb multságok folynak le a teremben. Virágh Lajos például föláll és föltartja az ujját.

— Ki akarsz menni? — kérdik tőle.

— Nem, beszélni akarok!

Kovács Vince megpróbálja lebeszélni erről a veszedelmes szándékról, de Virágh nem enged.

— Van itt szólásszabadság, vagy nincs? — kérdi méltatlankodva Beszélni akarok!

Előbb azonban Kintzig János beszél. Hozzájárul a Varjassy indítványához, de azt hiszi, hogy a művészeket kötötte az összeg csekély volta s ezért nem tudtak kivitelre alkalmas műveket alkotni. Azt is célszerű volna tudni, hogy a 70,000 koronából telik-e bronz mellékalkok a?

Virágh Lajos felnyújtotta az ujját. Ugy látszik, sürgős mondivalója volt. Helyette azon-

ban Schwarz Zsigmond emelkedett szólásra és gondos tanulmányozásra valló beszédben nyugtatta meg azokat, akik attól féltették a pályázókat, hogy 70.000 korona nem elegendő a haraszi márványból készült talpazatra és a bronz mellékalakokra. Például Horvai itt járván, a Kossuth asztaltársaság szóba ereszkedett vele, mire Horvai kijelentette, hogy hajlandó a feltételeknek is megfelelni. Kallóssal is tárgyalt a társaság s ő is kijelentette, hogy a városra nézve kedvező szerződést akar kötni, de másfél évi terminus előtt a szobrot nem készítheti el. A Margóék pályatervén a mellékalakok amugy is bronzból készülnének. A költségvetésekben egyébként valamennyien hazai mészövet ajánlanak a talpazathoz.

Virágh Lajos ezuttal hatodszor nyújtja fel az ujját, de Kovács Vince boszúból, mert nem akart lemondani a beszédről — megelőzi és melegen ajánlja, hogy a Kossuth-szobornál vigyázzanak a szépségre.

— A franciáknak is van rossz szobruk! — veti közbe Mülek Lajos.

— Ebben az egyben ne kövessük őket! — veti oda valaki.

Moskovitz Izidor áll föl, hogy kifejtse nézeteit, amelyek a körül forognak, hogy a szoborra csak azok adtak pénzt, akik nem adhattak. Ajánlja, hogy a 7-es számú pályaművet is bocsássák új pályázatra.

— Álljon el tőle! — évdnek vele.

— Jaj, dehogyan állok! Szavazzanak le!

És ezt a kívánságát teljesítették is. A további ülés már gyorsan folyt le. Mülek után Barabás beszélt újra és Kovács Vincét idézte, ami bizonyára először történt meg. Indítványozta, hogy 100.000 koronában állapítsák meg a szobor költségét.

— Hogyne! Hogy a hatvan koronás éneket százért énekeljék el! — kiáltotta valaki a baloldalon.

Azután Nesnera, majd ismét Schwarz Zsigmond beszélt és a döntésre új bizottság kiküldését javasolta. Varjassy Lajos polgármester azonban hevesen pattant fel:

— Minek? Vonják meg tőlünk a megbízást, ha nincs bizalom.

Végre Virágh is szóhoz jutott s elmondta ugyanazt, amit előtte már vagy huszan. A szónokot számosan üdvözlötték.

(A döntés.)

Ekkorra már olyan lármá volt a teremben, hogy az ember a saját hangját is csak nagyítóüveggel vehette észre. Ez a szomorú tény arra indította Nagy Kálmánt, hogy ismét működésbe hozza a bicskáját és a porcellán hamutartót. Megkezdődött a szavazás.

Az eredmény a következő:

A három díjnyertes művészt felhívják, hogy a kivitelre újabb pályamunkát küldjenek be. A költség marad 70.000 korona. A talpazatnak haraszi márványból, a mellékalakoknak bronzból kell készülniök. Az új pályázat három hónap múlva jár le s a kivitel felett való döntésnél a most díjat nyert művek is pályáznak. A döntést a kiegészítő nagybizottság fogja meghozni.

És ezzel véget is ért az ülés. A szoborbizottsági tagok elszéledtek. Eltűnt a cylinder és a magyarvárosi divat szabványaihoz alkalmazkodó kalap is. Csak János, a hajdu maradt ott egy nagy portörölvel. Kinyitotta az ablakokat és így morfondírozott:

— Ejnye, de sokat beszéltek az urak. Bizonyosan keveset értettek a dologhoz.

Achim András bukása.

Visszaélések egy egyesületben.

Elkerült botrány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

A békéscsabai Népegyelet című egyesület ellen nemrégiben, mint mi is megírtuk, több panasz merült fel. A panaszok az egyesület ügy- és pénzkezelése ellen irányultak s arra birták Békésvármegye alispánját, hogy az egyesület könyveit és a pénzkezelést felülvizsgálják. Három napi munka után befejezték a vizsgálatot, amely érdekes dolgokat hozott napvilágra. A jegyzőkönyvből, amelynek egyes lapjai ugyan hiányoznak, az tűnik ki, hogy az egyesületben több szabálytalanság történt.

A Népegyelet tagjainak egyrésze minden különösebb emóció nélkül vett tudomást a vizsgálatról, mert belátta, hogy elérkezett az ideje annak, hogy hatósági közbelépéssel vessenek véget a rendellenes állapotoknak.

Másképpen áll a dolog a Népegyelet tagjainak kevésbé józan részénél. Ez a frakció egykedvűen szemléli a történeteket, nem hallgat a bujtogatásokra és rendzavarásra, erőszakoskodásra nem gondol.

Azonban mégis akadt valaki, aki erővel botrányt akart rendezni. Ez a valaki Achim L. András, a volt csabai országgyűlési képviselő. Achim csütörtökön délután ismét verekedni akart a csabai Kossuth-téren.

Pollák Árnold ugyanis, aki vezetője volt annak a deputációnak, mely a Népegyelet állapotairól jelentést tett az alispánnak, másodmagával a főtér felé tartott. A Kossuth-téren eléje került Achim L. András, aki, mikor észrevette Pollákot, botját magasra emelte s feléje akart sújtani. Ebben a pillanatban azonban megragadták Achim L. András s így elejét vették egy olyan botránynak, amelynek folytatása újból a gyulai bírakat foglalkoztatta volna.

E tragikomikus epizódtól eltekintve még az is érdekessé teszi az ügyet, hogy Pető Sándor dr., a békéscsabai parasztpárt országgyűlési képviselője megigérte, hogy interpelláció tárgyává teszi a Népegyelet ellen indított törvényes és szabályszerű eljárást. A vizsgálati aktákat egyebekben még a hét folyamán felküldik a belügyminiszterhez, aki határozni fog ebben a kérdésben.

A város történelmi képe.

A festő felebbez.

Festés helyett beadványkészítés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

A város történelmi festményének ügye újabb fordulat előtt áll. A város törvényhatósági bizottsága március havi közgyűlésén tudvalevőleg kimondotta, hogy Ufferbach Jenőnek, akit a város a történelmi kép megfestésével megbízott, a színvázlatot ez év végéig kötelessége bemutatni. Kimondotta továbbá, hogy a színvázlat bemutatásától számított egy esztendőn belül, vagyis 1908. január hó közepéig be kell mutatnia Ufferbachnak a kész képet az illetékes fórum előtt.

A törvényhatósági bizottság határozata ellen Ufferbach Jenő rajztanár ma délelőtt felebbezést adott be. A terjedelmes felebbezésben azt mondja Ufferbach, hogy ama bizottság, amely őt teljhatalmulag bizta meg a kép festésével s amely megállapította a feltételeket, nem vette be a tárgyalásról felvett jegyző-

könyvbe azt, hogy neki záros határidőn belül kell a színvázlatot bemutatnia. Ufferbach szerint a jegyzőkönyvből csak az tűnik ki, hogy a színvázlat bemutatásától és annak esetleges elfogadásától számított három év alatt kell a képet elkészítenie és az illetékes fórumnak bemutatnia. A beadvány végén Ufferbach megjegyzi, hogy tekintettel arra, miszerint sok előtanulmányra van szüksége, a színvázlatot mindezeidig nem mutathatta be.

Ez a rövid tartalma a terjedelmes felebbezésnek. Ebből pedig kitűnik, amit annyiszor hangsúlyoztunk, hogy az, aki a bizottság tárgyalásának jegyzőkönyvét megírta, visszaélt a város jóhiszeműségével és agyafurt ravaszsággal szerkesztette meg a jegyzőkönyvet. A bizottságnak egyik tagja kifejtette a március havi közgyűlésen, hogy a szerződő felek szándéka nem az volt, hogy a színvázlat bemutatására ne tűzzenek ki határidőt. Az illető bizottsági tag határozottan emlékszik arra, hogy a bizottság a színvázlat bemutatására egy esztendő határidőt tűzött ki, ami kimaradt a jegyzőkönyvből.

Ezzel a felületességgel él, jobban mondva él vissza Ufferbach, aki azt vitatja, hogy nem kötelessége a színvázlatot meghatározott időre bemutatni, hanem akkor mutatja be, amikor neki tetszik. Az ő felfogása szerint bemutathatja holnap, de bemutathatja ötven év után is. S csak ettől számított három év múlva kell a kész képet bemutatnia. Így lehet félremagyarázni egy hiányos jegyzőkönyvet. Mindez pedig csakis Aradon történhetik meg, ahol már annyi mindenről megfélekedtek...

Aradi üdvözet Vajdának.

Revolver a képviselőházban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 11.

Vajda Vojvod Sándornak, a citátumaival szerencsétlenül járt nemzetiségi képviselőnek dolga a vidéken élő nemzetiségi képviselőnek dolga a vidéken élő nemzetiségiéket, főként a románokat élénken foglalkoztatta. Konstatálnunk kell, hogy a románok érettebb elemei — nemcsak a magyarbarátok, de a nemzetiségi politikában előjárók is — ép úgy helytelenítik Vajda eljárását, mint ahogy azt az országgyűlés nemzetiségi pártja megtette. A komolyabb nemzetiségi politikusok Vajdával szemben Pop C. István dr. fölszólalását teszik magukévá, a ki nem azonosította magát Vajda dolgával. A fölolvastott satnya citátumok nemcsak hogy jogosan hívták ki a magyarok fölháborodását, de leszállították a nemzetiségi párt küzdelmének nivóját, amely eddig komoly volt, s amelyet, ha támadtak is, de komolyan vettek.

Azonban akadnak, akik Vajda „vitéz” kötelességében helyeselni valót találtak. Ennek megnyilatkozása egy távirat, amelyet tegnap Aradról küldtek Vajda-Vojvod Sándornak.

Az aradi távirat szövege a következő:

Vajda Vojvod képviselő.

Budapest.

Rajongásunkat fejezzük ki a kimagasló harcos iránt. Férfias és bátor vagy; mi követünk.

Bocu Sever, Calnicean A., Velics Romulusz, dr. Fazekas Lajos, Papp Vazul, Albescu V., Sevicz S., dr. Gligu, Moldován János, Stoinescu, Popescu Nita, Trucza Demeter.

Az aláírók jobbara az aradi románok ifjabb elemei közül valók, úgy védjelöltek, jog-

szok, hivatalnokok, akiknek még a helyi politikában sincsen döntő hivatásuk. A távirat azonban, amelyet bizonyára a feltűnés vágya is segített fogalmazni, a románok között is megütöztetést keltett. Olyan cselekedetet dicsőíteni, amelyet a román nemzetiségi párt is rosszal: a legsúlyosabb kritikára és elítélésre méltó, még akkor is, ha mentő körülményei között a serdületlen kor is szerepel.

Az aradi román lap parlamenti tudósítója azt írja, hogy a képviselőház tegnapi ülése alatt, amikor Vajda körül a vihar tombolt, a román egyetemi ifjak revolverekkel fölfegyverkezve jelentek meg a karzaton, hogy szükség esetében megvédjék Vajdát, akinél különben szintén revolver volt. E lap szerint a román egyetemi ifjak és Lázár Pál képviselő, műegyetemi tanár között incidens is történt. A képviselőház előtt beszélgettek a román diákok, akiket Lázár Pál így szólított meg:

— Önök nem abban a szellemben nőttek föl, mint a román képviselők.

Egy román ifju erre fenyegetően így válaszolt:

— Majd mi is mások leszünk! . . .

Vajda Sándor Bécsben.

Panaszkodni ment.

A nemzetiségi párt elégtétele.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 11.

A legújabb parlamenti botrány szomorú hőse, Vajda Sándor ma Bécsbe érkezett. Utazásának célja felől két verzó kering. Az egyik az, hogy szanatóriumban fekvő anyósának látogatására ment, míg a másik verzió szerint Vajda Bécsben elakarja panaszkodni politikai barátainak a baját.

Ma délelőtt megjelent a Magyar házzal szemben levő egyik kávéházban, ahol rendszerint román és pángermán újságírók tanyáznak, hogy velük megállapítsa, miképpen lehetne a dolgot a bécsi és külföldi újságokban felfújni. Vajda részt akart venni a román, szász és tót diákok mára hirdetett gyűlésén is és csak Bécsben tudta meg, hogy a rendőrség megtiltotta a gyűlés megtartását.

A bécsi sajtónak magyarfaló orgánumai, különösen *Lueger* lapjai már ma is óriási lármát csapnak Vajda megrendszabályozása miatt.

Vajda Sándor képviselőházbéli botlását osztatlanul elítélték a nemzetiségi képviselők, de azért mégis amikor arról volt szó, hogy le kell mondania mandátumáról, egyhangulag kimondták azt, hogy Vajda Sándor nem a képviselő, hanem választóinak bizalmából ül a magyar képviselőházban.

— Ezzel a nemzetiségiek nagy taktikai hibát követtek el, — mondotta erre *Ugron Gábor* a Kossuth Lajos-utcai korzón. Parlamenti viselkedésükre ugyanis végzetes hatással jár a Vajda versolvasása, de örökké lehetlenné kell őket tennünk abban az esetben, ha Vajda Sándor nem vonja le a konzekvenciákat és a történetek után még merészel megjelenni a magyar képviselőház tanácskozó termében.

Ugron Gábor felfogását osztja minden magyar képviselő, ez pedig prognózis arra, hogy még lehetnek viharos lefolyású ülések a közeli napokban.

A nemzetiségi párt ma este értekezletet tartott, amelyen konstataáltak, hogy a fővárosi lapok és a koalícióhoz tartozó körök helytele-

nül magyarították a nemzetiségi képviselőknek a Vajda-ügyben elfoglalt álláspontját. A párt helytelenítése arra a tényre vonatkozott, hogy Vajda a parlamentben két, a magyarokat és románokat sértő tartalmu verseket olvasott fel. Habár kétségtelen hogy Vajda nem sértő szándékból olvasta fel a verset, amelyek tartalmával magát nem azonosítja, a nemzetiségi képviselők mégis minden kétséget kizáró módon kifejezést akartak adni álláspontjuknak és azon felfogásuknak, hogy még csak a reprodukálása sem engedhető meg olyan kifejezéseknek, amelyek két egymásra utalt nép békés együttműködését és megértését megnehezítő vagy lehetetlenítő érzelmek fölkeltésére alkalmasak, hogy még az árnyékát is elkerüljék azon föltevésnek, sőt teljesen lehetlenné tegyék azon esetleges szemrehányást, hogy a nemzetiségi képviselők a maguk részéről nem hajlandók az ő népük részére mindig reklamált elégtételt a magyar nemzetet vagy magyar népet ért sértésért a legteljesebben megadni.

E felfogást teljes mértékben osztotta Vajda is, téves volna tehát a nemzetiségi képviselők magatartásából más következtetést levonni.

Hir szerint Vajda Sándor nyílt levelet fog intézni magyarigeni választóihoz, akiknek nyilvános gyűlésen hozandó határozatától teszi függővé további magatartását.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az Aradvármegyei gazdasági egyesület 1907. évi április hó 16-án délelőtt 1/10 órakor Aradon, az egyesületi székház tanácstermében igazgató-választmányi gyűlést tart.

(*) Az aradi építészeti és műszaki rajzoló egyesülete f. hó 13-án este 8 órakor Weitzer János-utcai 13. sz. I. em. helyiségében gyűlést tart. Az elnökség felkéri úgy a tagokat, mint a kint lévő rajzókat, hogy fontos ügyekre való tekintettel pontosan megjelenni sziveskedjenek.

A kultúra ellen.

Nyitra és Sáros a döröserért.

Rákosi Jenő a sajtó reformjáról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 11.

A nemzetiségi sajtó megfélemezésének ürügye alatt két felvidéki törvényhatóság, Nyitra- és Sárosmegye fölszólítja a társtörvényhatóságokat, hogy foglaljanak állást a hírlapok előzetes cenzurája és lefoglalása mellett. Ezek a kulturától berzenkedő testületek vissza akarják állítani a szellemi derest és elfelejtik — ha ugyan tudták — hogy mit köszönhet a megújított Magyarországnak sajtójának és úgy látszik fogalmuk sincs róla, mit mondott *Kossuth Lajos* a sajtó jelentőségéről és szerepéről ebben a házában.

Szerencse, hogy sem Nyitra, sem Sáros nem numerálnak és *Budapest* székesfőváros tanácsa ma már épen *ellenkezőjét* határozta annak, amit a két törvényhatóság kíván. A fővárosi tanács ugyanis azt javasolja a közgyűlésnek, hogy intézzen a kormányhoz feliratot, amelyben a főváros nemcsak hogy nem pártolja a hírlapok előzetes cenzuráját és lefoglalását, de sőt *határozottan állást foglal vele szemben*. Kívánja a törvényhatóság, hogy különösen az államellenes izgatások büntetése és a magánbecsület megsértésére kiszabott büntetések — amit a sajtó maga is kíván — szigorítottassanak, továbbá, hogy a sajtóvétségek büntetésére nézve *az eljárás gyorsítottassék*.

Május 4-ére *Günther Antal* igazságügyminiszter — amint tegnap már megírtuk, — szaktanácskozást hív egybe, amelynek feladata lesz a sajtó reformjának tervezetét megvitatni. Egy újságíró ma felkereste *Rákosi Jenőt*, aki a sajtó általános viszonyairól a következőket mondta:

— A sajtóviszonyok ugyan nem a legkedvezőbbek, de a készülő beavatkozásról sokat nem tartok. Mindenféle ellenőrzés és beavatkozás csak a sajtószabadságnak ártalmára lehetne, már pedig én a sajtó részére a legteljesebb szabadságot követelem, mert csak így teljesítheti hivatását. Azt hiszem, hogy a közönség, annak műveltsége az egyetlen faktor, amely a sajtó állapotán segíthet és amelynek ellenőrzése a tisztességes sajtót megteremtheti, a tisztességtelent megsemmisíti. A sajtónak a legteljesebb szabadságra van szüksége. Nem lehet azt előre megszabni és ellenőrizni, hogy ki írjon, ki ne írjon, mit írjon és mit ne írjon. *Semmiféle beavatkozással a sajtót megbénítani és korlátozni nem szabad*. Egyedül csak a közönség az, amely az ellenőrzés hivatását teljesítheti. Mentől műveltebb lesz a közönség, annál inkább fogja éreztetni oefolyását.

Kétségtelen, hogy a sajtónak akkor is lesznek kinövései, akkor is lesznek visszaélések, de ezek jelentéktelenek lesznek és *nem fognak a fórumon üvöltölni*, hanem kiszorulnak majd a lebujaiba, a mélységekbe, a külvárosokba, ahol a szokásoknak, intézményeknek, érzelmeknek és gondolatoknak salakja él.

A sajtó-ankétén lesz mondani valóm, lesznek gondolataim, amelyeknek elfogadását ajánlom, de ezeket ott fogom elmondani az ankétén.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Troubadour, opera. Szakolczay Hedvig vendégfőléptével. (Bérlés C.)
Szombat: A szocialisták, szimfonia. Bemutató előadás. (Bérlés A.)
Vasárnap: Délután: Baba, operetta. Este: A szocialisták, szimfonia. (Bérlés B.)

* Schubert Jenny és lovag Ferrari Kolozsvárott. Az aradi Nemzeti Színház két kiváló tagja: Schubert Jenny primadonna és lovag Ferrari tenorista tegnap este Kolozsvárott vendégszerepelt a *Paraszt becület*-ben és a *Bajazzók*-ban. A Kolozsvárott megjelenő *Újság* című lap a következőket írja a két olasz vendégművész felléptéről:

Két olasz vendégművész fellépése szerzett szokatlan érdekességet a tegnapi esti opera előadásnak: Ferrari lovag és Schubert k. a. énekeltek a verismus e két remekében lényeg nagy közönség előtt, melynek így alkalma volt megismerkedni az olasz énekmódor összes sajátosságával. Igaz, hogy ez énekmódor folytán az olasz énekesek jóformán képtelenek más dalműben énekelni, mint olaszban, de ebben azután utólérhetetlenek. — Schubert k. a. Santuzát és Nedolát énekelte; tegnapi esti szereplése után nem akarunk végérvényesen ítéletet mondani, de annyit konstataálhatunk, hogy nem igen ütötte meg a mértéket. Különben is folyton indispozícióval küzdött, hangja gyakran színtelen és erőteljes és hamis volt, de így is pl. a Madárdalban meleg sikere volt.

A másik vendég Ferrari lovag. Turiddu és Canio szerepében mutatta be kiváló képességeit. Hangja kellemes színezetű, erőteljes, érces tenor, melynek csengését azonban olykor torokhangok zavarják meg. Eleinte ő is indispozícióval küzdött, úgy, hogy a Sicilianat — melyet nem tudni miért zongora-kísérettel énekel — egészen elejtette, de azután mind jobban neki melegegett. A legszebbet az anyjával való duettben produkálta, mikor énekelve volt kifejezéssel, drámai erővel és szenvedélyvel, a Bajazzókban pedig a híres Ridí Pagliaccival keltett frenetikus tapsvihart. Já-

téka is megfelelő volt, habár mozdulatai néha kissé egyhangúak voltak.

A közönség, mely előtt olykor tuzottnak tünt fel az olaszok temperamentumos éneke és játéka, mindkét vendéggel, de főleg Ferrari lovaggal szemben gyakran adott tetszésének kifejezést.

* **A szombati bemutató.** Az aradi Nemzeti Színházban szombaton este kerül színre először *Ormos Ede* dr.-nak a *Szociálisták* című színműve. A darab a híres hódmezővásárhelyi munkáslázadás keretében játszik és bár alakjai a magyar parasztváros kisszerű viszonyai között élnek, szelleme egészen új és eredeti. A magyar színművelés nem produkált még hasonló alkotást, amely a modern fölfogást leplezetlen nyíltsággal, az igazságszeretnek szinte lázító fanatizmusával merete volna színre vinni. Eddig csak külföldi drámák lefordítása révén hallotta a közönség a magyar színpadról a modern igazságokat. *Ormos Ede* darabja az első, amely tiszta levegőben, a legmagyarabb magyar alakokkal szolgálja ezt az egészséges, új irányzatot. A darabnak a nyelve különösen szép; nekünk aradiaknak, akik nem igen tudjuk, milyen nyelven beszél az igazi magyar nép, kiváló élvezetet szerezhet a darab szereplőinek pompás, zamatosan magyar beszéde és az a paraszti gondolkodás, amelyben csak úgy ragyog az életbölcesség. A dráma cselekménye végig leköti az érdeklődést. A darabot régi magyar nóták élik; valamennyi hozzásimul a cselekményhez s így annál jobban emeli a darab hatását. A társulat tagjai nagy lelkesedéssel készülnek el a szombati bemutatóra, amely iránt a közönség nagy érdeklődést mutat. A női főszerepet a szerző felesége: *Déry Blanka* játssza, akit a házassági kötelék szőlött el pár év előtt a színpadról, amely már sok sikert termelt a számára.

* **Fodorné Aranka Aradon.** *Fodorné Aranka* a m. kir. Operaház ünnepelt fiatal művésznője, kinek valóban tüneményes alhangját és zenei kiváló képzettségét az aradi közönség már múlt évi bemutatkozása alkalmával oly lelkesen ünnepelte, újból ellátogat hozzánk. Ezúttal az aradi Nemzeti Színháznak lesz vendége április hó 21 én egy kiváló szerepében, a „Carmen” címszerepében. E szerepben a budapesti Operában feltűnő nagy sikere volt a fiatal művésznőnek. *Fodorné* egyébként ebben a szezonban nemcsak ezen szerepében hódított, hanem eljátszotta a „Sámson és Delila” női főszerepét, a „Troubadour” cigányasszonyát, sőt Glück klasszikus „Orfeusz”-ában is méltó sikere volt.

Elalkudták

az önálló vámterületet.

Az osztrákok gondolkoznak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 11.

Tehát megtörtént: elalkudták az önálló vámterületet. Amit Kossuth Ferenc március 15-én Cegléden már jelzett: a közbülső vámsorompók felállítását ajánlotta fel a nemzeti kormány, hogy ezzel ismét évtizedekre vesse vissza Magyarország gazdasági önállóságának reményét. Vajjon mit szólnak ehhez idehaza a régi tigrisek?

Távirati értesülésünk:

A megfeneklett részletkérdések.

Bécsből táviratozzák: Mennél tovább tartanak a kiegyezési tárgyalások, annál nagyobb lesz a kavargás és annál bizonytalanabb a tárgyalások eredménye. Amikor a magyar kormány kíséretével Bécsbe jött, azt mondták, hogy esütörtök estig a tárgyalások befejeződnek és a végleges eredmény is meglesz. Ma viszont a bécsi magyar miniszteriumban hirtelen átcsapott a hangulat az engedékenységre. Azt beszélték, hogy a tárgyalásokat ezúttal sem fogják befejezni, hanem Budapesten fog-

ják azokat folytatni. Sőt már a terminust is tudják ezeknek a tárgyalásoknak, amelyeket beavatott forrásom e hó 25-ére tesz.

A kiegyezési tárgyalást ma délelőtt 10 órakor folytatták. A közös miniszterek tanácskozásába ma belevonták a közös szakreferenseket is. Az bizonyos, hogy az elkészített „rezümé” hosszabb beható tárgyalást igényel s így a kiegyezés kérdése még a jövő hónapban is napirenden marad. A tárgyalást valószínűleg ma este berekesztik. A közös tanácskozást, értesülesem szerint, ismét Budapesten folytatják. Az osztrák miniszterek ő felségének Prágából való visszaérkezése után „hajlandók” ismét a kiegyezés közös tárgyalására. A magyar miniszterek holnap hagyják el az osztrák fővárost. A szakreferensek egyrésze még a ma esti vónattal utazik vissza Budapestre.

A remény jegyében.

Másik tudósítás elenti:

A kiegyezési tárgyalások ma reggel tíz órakor kezdődtek és délután 2 óráig fognak tartani. Délután ismét 4 órától nyolcig fognak tárgyalni.

A kilátások valamennyire javultak. Munkatársunk ma reggel megkérdezte Wekerle miniszterelnököt, a midőn a magyar palotából távozott, hogyan áll a kiegyezés dolga. A miniszterelnök rövidesen ezt válaszolta:

— Még ma és holnap tárgyalunk. Arra törekszünk, hogy legalább az elvi kérdéseket döntsük el véglegesen. Azt hiszem, hogy ez most sikerülni is fog.

Annyi mindenesetre bizonyos, hogy a magyar kormány egyes kérdéseket okvetlenül dűlőre akar vinni, hogy a közigazgatási bizottság hétfői ülésében már részletes információkat adhasson a tárgyalások állásáról.

A magyar kormány egyik főkövetelése, hogy a fogyasztási adók már 1908. január 1-től kezdve szétválasztassanak. A magyar kormánynak erre ugyanis pénzügypolitikai szempontból nagy szüksége van. A tanítók és vasutasok fizetésjavítása, valamint a Kuria tehermentesítése a jövő évi költségvetésben mintegy 80 millió kiadási többletet fog okozni. Ezenkívül 6 millió kiadási többletet kell fedezni, mely a telefon olcsóbbá tétele folytán fog származni. A bevételeket ehhez a kormány elsősorban a szeszadó szabályozásából és a petroleum-kartell megadóztatásából akarja elérni. Ez a fontos pénzügyi reform most van előkészületben.

Közbülső vámsorompók.

A mostani miniszteri értekezletet a főkérdésre vonatkozólag, hogy az Ausztria és Magyarország közötti viszonyt 1917. után hogyan rendezzék, egyelőre befejezték. *Döntésre ezúttal még nem került a sor*, de remélik, hogy az e hó végén Budapesten megartandó konferencián döntő határozatokat hoznak.

A *N. F. Pr.* a kiegyezés mai stádiumáról a következőket írja.

Az osztrák kormány azt tervezi, hogy a végleges döntés előtt meghallgatja az érdekelt osztrák nagyiparosok és nagybirtokosok véleményét bizonyos kérdésekre nézve, amelyek a mostani tárgyalások során bizonyos fontosságra tett k szert. E részben főképpen és első sorban a magyar kormánynak arról a kívánságáról van szó, hogy a két állam szerződésében 1917-en tulra kölcsönösen biztosítsa egymásnak a kedvezményeket, amelyekre a vámkülföld a legtöbb kedvezmény alapján nem tarthatna igényt. Továbbá arról van szó, hogy az osztrák kormány meghallgassa az érdekelt tényezők véleményét a közbülső vámsorompók fölállításának következményei felől.

Ehől tehát kiderül, hogy még mindig elő-

térben áll egy olyan szerződés, amelyben Ausztria-Magyarország egymásnak a vámkülföld kizárásával kölcsönös előnyöket biztosít. Az osztrák kormány tudni kívánja az érdekelt nagyiparosok és mezőgazdák megkérdezésével, hogy vajjon *komoly aggodalmuk van-e a közbülső vámok fölállítására iránt?*

Az államtitkárok a mai tanácskozáson befejezték a rezümé szerkesztését, a miniszterek pedig már a részletkérdéseket vitatták meg. Holnap a vasuti és tarifális ügyekre térnek át a miniszterek.

A magyar kormány a mai napon azt az indítványt tette, hogy állítsák föl a közbülső vámkat 1917-ben. Az osztrák kormány megfontolás tárgyává teszi a javaslatot és elabratumot fog kidolgozni, amelyben összegezi az eddigi tanácskozásokat. Az elabratum alapján két hét múlva folytatják a tárgyalásokat.

Lengyel Zoltán bizonyít.

Polónyi és a Róza viszonya.

Fényes László vallomása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 11.

Abban a sajtópörben, a melyet *Polónyi Géza* volt igazságügyminiszter indított *Lengyel Zoltán* képviselő ellen, a tulajdonképeni vizsgálat a holnapi nappal kezdődik. Nevezetesen *Kis István* vizsgálóbíró holnapra idézte meg először *Lengyelt* s ekkor fogja őt felhívni arra, hogy ama vádak tekintetében, melyekkel *Polónyit* a cikkében illette volt, *terjessze elő bizonyítékait*. *Lengyel*, ami természetes, ki fogja jelteni, hogy a bizonyítás jogával élni kíván s ami bizonyító adatot a rendelkezésére állott idő alatt máris összegyűjtött, a bíróság elé terjeszti. A bemutatásra kerülő okiratokon felül tanukra is hivatkozni fog.

A vizsgálóbíró *Vázsonyi Vilmos* képv. elő és *Fényes László* hírlapírót, akiknek a kihallgatását éppen úgy mint a pör elején kihallgatott báró *Schönberger Béláné* és még négy más tanunak a kihallgatását *Polónyi Géza* kérte volt, tegnapi idézte meg. De mert úgy *Vázsonyi*, mint *Fényes* későn kapta a meghívót, nem jelentek meg.

Fényes László hírlapíró ma már meg is jelent a vizsgálóbírónál és a következőket vallotta:

— *Schönberger Béláné* a nyáron fölkéréselt egy izben és előadta, hogy olvasva a *Polónyi Géza* ellen írott cikkeimet, hajlandó nekem elmondani azt a *közös üzleti viszonyt*, a mely hosszú esztendőök óta közte és *Polónyi* között előbb közigazgatási és jogszolgáltatási, majd később politikai ügyekben fönállott. Meghallgattam a bárónét és ezt feleltem neki:

— Kérem, hogy *Polónyi* kicsoda, azt nekem elmagyarázni nem kell.

A télen azután elkövetkezett a *Halmos-affér*. Láttam, hogy *Polónyi* ki fog bujni az igazság vaskapcsai közül. Ekkor, január 13-án fölmentem *Schönbergerné*hez és tőle több órán keresztül hallgattam *Polónyival* való összekötésének elbe-zélését. Bizonyítékot azonban csak egyet adott át a kezembe, egyelőre ezt is közvetett uton. Ügyvédjének, *Vázsonyi Vilmos*nak levelet írt, amelyben fölhívja, hogy a nála letétben levő levél fotografiáját — amelynek tartalmát nekem a báróné elmondta — nekem adja át.

Január 17-én a Pannóniában vacsoráltam és ott egy társaságban *Lengyel Zoltánt* láttam. Asztalomhoz kerettem és beszélgettem neki arról, mely ügyek teszik kívánatossá, hogy a *Polónyi* ellen való föllépést ő vegye a kezébe.

Neki most ugyis afférja van a függetlenségi párttal és ez a párt tartja Polónyi. Lengyel ekkor megtagadta, hogy az ügybe belemenjen. Ekkor elhatároztam, hogy magam fogom nyilvánosságra hozni és e célból másnap fölmentem Vázsonyhoz és tőle a kérdéses levél fényképét átvettem. Megjegyzem, hogy a levél eredetijét Vázsonyi nem mutatta, de a fotográfia-ról kétségtelenül megállapítottam Polónyi kezírását. Schönbergerné levelét Vázsonyi kaszájába zárta.

Vasárnap, január 20-án Lengyel telefonozott értem a Margitszigetre és én este találkoztam vele a lakásán. Ott megbeszéltük az ügyet s átadtam a Polónyi-levél fényképét azzal a megállapodással, hogy ő azt a forrás megnevezésével teszi közzé a Nap másnap számában.

Az idő előhaladt voltára való tekintettel a vizsgálóbíró holnapra halasztotta Fényes kihallgatásának folytatását.

HIREK.

A váltóóvás reformja.

Hogy a váltóóvás a mostani formájában teljesen elavult valami, azt különösen a kereskedő világ érzi, amelyet meglehetősen feszélyeznek azok a formaságok, amelyek az eljárás-hoz kötvék. Sok és jogos panasz merült fel ez ellen, mert a mai váltóóvási rendszer copfja szinte tarthatatlan ott, ahol mindent praktikus elvek kell, hogy vezérjenek. Legfőbb panaszra az *egységes óvásdíj* adott, amely aránytalanul terhelte a kis és nagy összegű váltókat egyaránt. A folytonos felszólamlásoknak és kérelmezéseknek végre megjött valami kis eredménye. Az igazságügyminiszter ugyanis a napokban átiratot intézett a váltóóvás reformja tárgyában a kereskedelmi miniszterhez. Az átirat szerint az igazságügyminiszter a váltóóvás teljes eltörlését ez időszert nem tartja keresztülvihetőnek és — a kincstári posták csekély száma és a postaközegek hiányos képzettsége miatt — a postáóvást sem. Ellenben az óvás egyszerűsítésére nézve az igazságügyminiszter a Szövetség által tett javaslatok legnagyobb részét magáévá tette. E szerint az óvás egyszerűsítése a következő alapelvek szerint történék: 1. A vtk. 44. §-a azon intézkedése, mely szerint telepített váltóknál az óvás az elfogadó ellen nem szükséges, ha a telepes a váltó birtokosa, a kibocsátóra és a forgatókra is terjesztésék ki. 2. Ahol sem közjegyző, sem járásbíró-ság nincs, az óvás felvételére ügyvédek jogosíthatnak fel. 3. Az óvás nem foglalandó külön okiratba, hanem a váltóra vagy annak a tulajdonosára vezetendő. 4. Az óváskönyvek vezetése eltörölendő, e helyett a közjegyző egyszerű rovatos feljegyzési könyvet vezet. 5. Az óvásfelvétel d. e. 9-től d. u. 5, esetleg 6 óráig megszakítás nélkül lenne eszközölhető. A mai 4 korona 20 fillér *egységes óvásdíj* eltörlendő és ehelyett a *váltóösszeg arányában emelkedő fokozatos díj hozandó be*, oly módon, hogy a kis váltók után a mostaninál kevesebb, nagy váltók után több óvásdíj lenne fizetendő.

— **Románok a tan-tő-javaslat mellett.** Versecről táviratozzák: A verseci gör. kat. román esperességi tanítók kerülete a *Jakubán* tartott évi vándorülésén egyhangú lelkesedéssel és köszönettel vette tudomásul *Apponyi* Albert grófnak a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatát, amely a nem állami tanítók sanyaru anyagi helyzetén javít.

— **A bécsi diákok tüntetése.** Bécsből táviratozzák: A bécsi egyetemi diákoknak mára hirdett gyűlését a rendőrségi tilalom dacára meg akarták tartani. Mintegy száz diák meg-

jelent a gyűlés helyéül választott helyiségben, de a rendőrség hamarosan szétkergette őket.

— **Csanád árvízveszedelemben Makóról táviratozzák:** A Maros annyira megáradt, hogy Csanádmegye egyes alacsonyabb helyein tullepte a partot és elborította az árteret. A hatóság minden óvintézkedést megtett. Makót egyelőre nem fenyegeti veszély.

— **Tönkrement képviselő.** Megirtuk, hogy *K. Schriffert* József gyulai képviselő szerencsétlen tőzsdei spekulációkból kifolyólag elveszítette egész vagyonát. A nagy tőzsde-vesztéséről elterjedt híreket eleinte megcáfolták, most azonban beigazolódott azoknak igaz volta. Schriffertet tőzsdeügynökök vették rá, hogy játszik. A képviselő el kezdett játszani, s mint *Gyuláról* jelentik, először 40,000 koronát vesztett. Ekkor abba akarta hagyni a játékot, de az ügynökök rábeszélésére újból játszott és miután vesztett, rövid idő alatt 240 ezer koronát fizetett ki tőzsdei különbözetek fejében s ezzel majdnem egész vagyonát elvesztette. Ami még megmenthető vagyonkaja volt, azt *Reisner* Emánuel gyulai gyárosnak adta el. Azonban ezt a vagyont is nagy passzívák terhelik, úgy hogy Schriffertnek ugyszólván semmije sem maradt tekintélyes vagyonából. Mint-hogy a ki nem elégitett hitelezők csődöt fognak kérni, a képviselő *lemond mandátumáról* s így Gyulán új választás lesz.

— **A fekete tömegek bizottsága.** Berlinből táviratozzák: Berlinben a Königrätz-gasse 87. szám alatti házban tegnap este olyan rablási kísérlet történt, a mely a legsötétebb oroszországi viszonyokra emlékeztet. E hónap 1-seje óta e ház első emeletén lakik *Dideman* Herman 60 éves dán kereskedő. Tegnap este 9 óra tájban becsöngetett hozzá egy fiatalember. Bebo-csátotta, s az átnyújtott levél elfogadta s olvasni kezdte. E levélben felszólították, hogy a levelet vivő fiatalembernek rögtön fizessen le 500 márkát, mert ellenkező esetben halálra ítélik, s ott a hol megkapják, lelövik. Az aláírás a következő volt: *a fekete tömegek bizottsága*. Mig *Dideman* a levelet olvasta, a fiatalember fekete álarcot vett elő zsebéből és arcára tette. A kereskedő igen megijedt s miután azt hitte, hogy örülttel van dolga, menekülni próbált. A fiatalember nyomon követte, majd mikor a kereskedő védekezni próbált revolvért rántott s háromszor *Dideman*ra lőtt, akit könnyebben meg is sebesített. E közben a megtámadott ember az ablakhoz férközött, kirántotta azt és torka szakadtából segélyért kiabált. A ház előtt egy berkocsi állt, amelyből a kiabálás hallatára egy másik fiatalember ugrott ki s a kereskedő segélyére siető embereket azzal rettentette vissza, hogy *Dideman* megőrült. Az emeleten pedig ezalatt élet-halál harc keletkezett a rabló és a kereskedő között. Birokra keltek, miközben a rabló újra elsütötte a revolverét, de a saját kezét sebesítette meg. A lövés zajára figyelmessé lettek a rendőrség emberei is, kik néhány bátor emberrel behatoltak a lakásba, s a vakmerő rablót elfogták. Az elvetemült fiatalember neve *Busse* Emil és 19 éves, aki ugyanazon a napon, mint kiderült, *öt helyen* kísérletet meg hasonló rablást.

— **A szerelmes természetű Festetich Vilma.** *Festetich* Vilma grófnőt, tudvalevőleg, nemrég vette feleségül *Nyáry* Rudi cigányprimás. Most Münchenből azt írják, hogy a grófnőnek nem ez volt az első szerelme. Mikor a bajor fővárosban lakott, halálosan beleszeretett *Pauli Adolf* operaénekesbe. Elhalmozta az énekest szerelmes levelekkel és mikor találkozott vele, majdnem a nyakába borult. *Pauli* azonban hideg maradt.

— Nagyon sajnálom, de nem tehetem! — ez volt a válasza minden szerelmi ajánlatra.

Amikor egy München melletti gyógyintézetbe ment üdülni, *Vilma* comtesse utána ment és ugyanabban a szállodában vett lakást. Ismét üldözni kezdte, mire *Pauli* nyersen válaszolt:

— Hagyjon békében; én egy hisztérikus teremtés.

A szerelmes leány azután egy gróft boldogított szerelmével s csak azután szeretett bele *Nyáry* Rudiba.

Csipke-verés Aradmegyében. Aradmegye szegényes házi iparán sokat lendíthetne az az életre való eszme, a melyet egy olvasónk ajánl az illetékes tényezők figyelmébe. Levele, a melyet általunk a nyilvánossághoz intéz, így szól:

Ma, mikor a megélhetési viszonyok egyre nehezebbek lesznek és ennek következtében a kivándorlás folytonosan növekszik, szinte kötelességgé vált, hogy a nép kereseti forrását növeljük. Különösen növelni kell a földművelő, kőműves és egyéb oly munkásokét, akik télen minden kereset nélkül vannak. Külföldön az ilyen munkások a téli hónapok alatt különböző árucikkeket készítenek, melyek közül különösen megemlíthető a *vert* (cerna) *csipke*. Ausztriában és más országokban egész faluk készítenek egy-egy nagykereskedő részére ilyen *vert* csipkét. Minden munkás csak egyféle mintát készít, előre megállapított árban. A kész munkát nagyobb részben a falu jegyzője veszi át, az érte járó munkadíjat a nagykereskedő által folyósított pénzből kifizeti és a kész csipkét annak elküldi. Az *Aradi Védegylet* a helybeli iparpártolókkal és a vidéki egyesületekkel együttesen létrehozhatná Aradmegyében a *vert* csipke meghonosítását ilyen alapon. A kereskedelemügyi miniszter megfelelő összeggel szívesen támogatná az ilyenféle vállalkozást, mely hivatva volna, a nép anyagi helyzetét javítani; különösen azon években mikor rossz termés vagy ipari pangás van s így meggátolná a nagymérvű kivándorlást. A csipkék készítésének megtanítására hozatni kellene télen egy-két munkást, akik évente más-más faluban tanítanák a csipkekészítést. A csipkék átvételére akárhány nagykereskedő vállalkozna, kik a vállalkozás kereskedelmi részét látnák el. *Id. Kell Lajos*.

— **Automobil szerencsétlenség.** Nápolyból táviratozzák: Tegnap nagy automobil szerencsétlenség történt Nápolyban. Egy automobil a város egyik legforgalmasabb helyén összeütközött egy teherkocsival, melyet felfordított. A teherkocsi kocsisa azonnal meghalt. Mikor az automobilvezető a szerencsétlenséget látta, elvesztette lélekjelenlétét, s a kocsit az összeszaladt nép közé futott. Egy kis leány meghalt, számosan megsebesültek. Az automobil egy ház falába ütközve megállt. A tulajdonosok — két milliomos — csak futással menthették meg életüket, mert a közönség meg akarta őket lin-cselni.

— **Rablógyilkos asszony.** A bölcskei csendőrség szerdán délelőtt távirati értesítést küldött a budapesti főkapitánysághoz s értesítette, hogy a közuti villamos vasut kalauza: *Bordáss* Antal, Bölcske mellett a minap rablógyilkosságot követett el s a rablógyilkosságból származó holmit, egy zsák sonkát, a *Vörösvári* ut 148. szám alatt levő házban találhatja meg a rendőrség. A távirat nyomán a rendőrség detektiveket küldött a jelzett helyre, ahol tényleg meg is találták a zsák sonkát elrejtve a villamos-kalauz lakásán. A detektivek ezután *Bordáss* keresésére indultak s még a délután folyamán elfogták az állítólagos rablógyilkost egy újpesti villamos-vasuti kocsin, amelyen *Bordáss* szolgálatot teljesített. A villamos kalauzt bevitték a főkapitányságra, ahol a talált sonkára nézve előadta, hogy három nap előtt látogatóban volt az édesanyjánál s attól kapta a sonkát. *Bordáss*t hosszasan vallatták, de nem akart semmit sem beismerni. Ma reggel azután elmondta a rend-

Harisnyák, Matróz-ingek, Gyermek-lábtyúk (Sockerl),

394 elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott árak mellett

Bársony Andor harisnyá-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. 3 szó: „Bársony, Harisnya, Szabadság-tér.”

őrségen, hogy igenis része volt a bölcskei rablógyilkosságban, de a tettes nem ő, hanem az édesanyja volt. A minapában történt, hogy egy vásárra járó asszonyt, aki cipőket árult, legyilkolta Bordáss anyja. A meggyilkolt asszonynál 26 korona készpénz volt, ezt elrabolták tőle, ugyszintén a sonkát is, amelyet a kalauz lakásán talált meg a rendőrség. A csendőrök ma délelőtt tizenegy órakor vették át Bordásst, akit Bölcskére szállítottak. A rablógyilkos asszonyt letartóztatták.

— Uj lap. *Aradi Hétfői Ujság* címmel politikai jellegű hetilap indul meg április hó végén Aradon. A lap felelős szerkesztője Horovitz Gusztáv lapunk munkatársa lesz, kinek ujságírói kvalitásai biztosítják az új lap életrevalóságát. Az új hetilap társszerkesztője Lits Antal hírlapíró.

— A világi cocnac-gyár rendkívüli közgyűlése. A Magyar-francia cocnacgyár R. Marty és társai részvénytársaság, április 13-án rendkívüli közgyűlést tart, melyen a társaságnak Rocher testvérek cocnacgyári cégbe való belépését fogják elhatározni. A társaságnak a Rocher cégbe való belépése voltaképpen már megtörtént, de az erre vonatkozó bejelentést a céghivatal, mint azt már régebben megirtuk, nem vette tudomásul azon indokolással, hogy az közgyűlésileg határozandó el.

— Városi takarékpénztár és zálogház Makón. Makó városa elhatározta, hogy bizottságot küld ki, melynek feladata lesz annak a kérdésnek tanulmányozása, hogy a város jövedelmének szaporítása céljából nem volna-e célszerű egy városi takarékpénztár és egy városi zálogház felállítása.

— Titokzatos halál a vonaton. Borosjenőről jelenti tudósítónk: A délután öt órakor Gurahonc felől jövő és Borossebesre induló tehervonat a borosjenői állomáson megállt, hogy egyes teherkocsikat lekapcsoljanak róla. A tehervonaton Szabó József 26 éves vasuti fékező teljesített szolgálatot. Az állomás alkalmazottai több ízben szólították a fékezőt, aki azonban nem jelentkezett. Átkutatták a vonatot s az egyik teherkocsin halva találták Szabót. A titokzatos halálesetről értesítették a hatóságot, amely elrendelte a boncolást.

— Ongyilkosság a perdita lakásán. Budapesti tudósítónk jelenti: Török Lajos 19 éves kereskedősegéd az éjtel elment egy a Hársfa-utca 14. számú házban lakó rendőri felügyelet alatt álló leány lakására. Alig hogy a szobába jött, revolvert kapott elő és a rémülten segítségért kiáltó leány mellett föbe lőtte magát. A mentők az ongyilkost, akinek sérülése élet-

veszélyes, a Rókus-kórházba szállították. Levelet nem találtak nála és kihallgatni eddig nem lehetett.

— Praeservativ ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A tőzsde a mai nemzeti ünnep miatt zárva.

IDEGENEK ARADON.

Április 11

Fehér Kereszt-szálloda. Bogovits I. né és leánya Nagyenyed. — Izsáki József kir. közjegyző Ankus. — Szekulisz H. kereskedő Kiskunhalas. — Heretury Sándor dr. Nagyvárad. — Somogyi Imre birtokos és neje Lugos. — Horn Emil hivatalnok Kőszeg. — Leipnicker Sámuel könyvvezető Csanádapáca. — Sebestyén Árpádné és leánya Orsova. — Schock Antal mérnök Körösbánya. — Halbritter Albert kereskedő Grác. — Freund Sándor kereskedő Nagyvárad. — Hiller Sándor hivatalnok Szeged. — Csendes Imre és családja Szeged. — özv. Bíró Jánosné Körösbánya. — Faludi Sándor gazdálkodó Orosháza. — Glück Dezső szállító Szeged. — Kardos Hugó kereskedő Orosháza. — Vajda Sándor vasuti hivatalnok Besztercebánya. — Fodor Imre és családja Miskolc. — Huszár Pál hivatalnok Szatmár. — Vámosi József hivatalnok Szászrégen. — Grossz Jenő hivatalnok Petrozsény. — Veil Sándor kereskedő Makó. — Steinhart Dávid kereskedő Nyitra. — Veisz Alfréd fuvaros Szeged. — Novák Frigyes kereskedő Körösbánya. — Füredi Kálmán vendéglős Szászváros. — Lóbl Jenő ékszerész Brassó. — Garai Sándorné és leánya Zimony. — Herczföld Simon kereskedő Déva. — Szabó Sándorné segédtiszt Békéscsaba. — Czekélius K utazó Nagyszében. — Orova Ármin utazó Budapest. — Molnár Frigyes utazó Budapest. — Grünvald Ödön utazó Budapest. — Lantos J. utazó Budapest. — Engel Arnold utazó Budapest. — Stein Simon utazó Bécs. — Hercz Lajos utazó Bécs. — Brüll Sándor utazó Bécs.

Központi szálloda. Kluge Ferenc mérnök Braunschweig. — Vajda Andor dr. ügyvéd Temesváros. — Pippa Gusztáv vendéglős Beszterce. — Farkas Ignác kereskedő Bécs. — Benedek József kereskedő Bécs. — Pick Náthán kereskedő Bécs. — Garner Ignác kereskedő Bécs. — Brachfeld Géza kereskedő

Budapest. — Stern Ede kereskedő Budapest. — Reisz Emil kereskedő Budapest. — Harter János mérnök Remscheid. — Philopovich Orestes magánzó Bukovár. — Mainich Gusztáv magánzó Hamburg. — Schack Béla dr. igazgató Budapest. — Párkányi Lajos gazdatiszt Múraszombat. — Fauer Tódor kereskedő Somoskés. — Löwi Soma kereskedő Budapest. — Adler Mór fakereskedő és családja Topolya. Roser József fakereskedő Zenta.

Nemzeti Színház

C) bérlet.

C) bérlet.

Pénteken, 1907. évi április hó 12-én:

SZAKOLCZAY HEDVIG mint vendég:

Troubadour.

Opera 4 felvonásban. Irta: Camarano Salvator. Zenéjét szerzette: Verdi József. Olaszból fordította: Nádaskay L.

SZEMÉLYEK:

Luna gróf	L. díszlái J.	Manrico	Ferrari A.
Leonora	Wiassák V.	Ruiz	Faludi K.
Inez	Zalai Margit.	Azuczena	Szakolczai H.

Közdete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.*

Nyilatkozat.

Boczkó Pál ur aradi lakosnak f. hó 28-án kelt és hírlapilag közzétett nyilatkozatára kötelességünknek tartjuk kijelenteni, hogy Leu Pál urnak Boczkó Pál urral szemben fennállott lovagias ügye Leu Pál ur részéről a lovagias szabályai szerint fejeztetett be.

Boczkó Pál ur ugyanis Leu Pál ur kihívását táviratilag elfogadta és mi erre, mint Leu Pál ur megbízottjai az ügy elintézése céljából f. hó 24-én Aradon meg is jelentünk, de Boczkó Pál ur segédei, dacára a már elfogadott kihívásnak, sem bocsánatkérésrel, sem pedig fegyveres elégtételadással nem voltak hajlandók az ügyet elintézni, hanem azt becsületbíró elé akarták vinni, amibe azonban mink bele nem egyezhettünk, mert becsületbírói beavatkozásra ok fenn nem forgott és ha kezdettől fogva az volt Boczkó ur szándéka, hogy az ügyet becsületbíró elé terelje, nem lett volna szabad neki a kihívást elfogadni.

Mi ezek után Leu Pál urat teljesen korrekt uri embernek tekintjük.

Sipeten, 1907. április 10.

Kelepecz József,
Harashty Emil,

1111

mint Leu Pál urnak, a fentemlített ügyben volt megbízottai.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelőséget a szerkesztő.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testhelyet, megszünteti a köhögést, vildakot, éjtel kezdését.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhöges, skrofulozis, Influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mintogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenben „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc).

„Roche”

Kapható orvos rendelésre a gyógyszerártervezésben. — Ára ösvenyártól 4-— ötveny.

3080

URAK!!!

Oltöny és felöltő szöveteket előnyösen csak a kizárólagos posztó gyári raktárban vásárolhatnak.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. sz.

9-1907. mg.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a lovak és szarvasmarhák tulajdonosainak és pedig azoknak, a kik a belvárosban, továbbá Sarkad, Újtelep, Erzsébet, Sága és Poltura külvárosokban laknak: a városi kamarási hivatalban, a Gáj külvárosban és a tanyákon lakóknak pedig a gajai alkapitányi hivatalban be kell jelenteniök, hogy hány darab lovat vagy szarvasmarhát kívánnak ez évben a városi legelőre bocsájtani.

Az említett hivataloknál való jelentkezésre f. évi április 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22. napjait tűzzük ki.

Ezen határidőn túl jelentkezések nem fogadtatnak el.

A jelentkezések alkalmával lesznek kiállítandók a kötelezvények a legeltetési és pásztordíjaknak ama fele részére nézve a melyeknek kifizetése nem a legelőre való bocsájtás előtt, hanem f. évi augusztus hó 20-ig történhetik.

A városi tanács.

9870-1907.

Hirdetmény.

Értesítjük Arad város közönségét, hogy a törvényhatósági bizottság 6758., 6983., 6984., 7017., 7170., 7188., 7278. és 7372/1907. számú határozata értelmében a városi tisztviselők, napidíjasok, tűzoltók és hivatalszolgák drágasági pótlék, a rendőrlégénység lakbér, az utegyengítők és városi kocsisok fizetés emelés tárgyában benyújtott kérvényeire akként határozott, hogy azokat tárgyalás és véleményes jelentéstétel végett a hármass bizottságnak kiadni rendelte.

Ezen határozat alapján számvevőségünk a pótköltségvetési előirányzatot elkészítvén azt a vonatkozó iratok kapcsán a városháza tanácsstermében 15 napra azzal tesszük ki közszemlére, hogy az az ellen ezen határidőn belül a polgármester urhoz esetleg benyújtandó felszólamlással lehet élni.

Arad, 1907. évi április hó 6-án.

A városi tanács.

TITKOS
betegségek ellen legjobb szer a törvényesen védett

„TRIAS”
mely 2-3 nap alatt felelősség mellett a legelhanyagoltabb húgycsőfolyást megszünteti.
Ára: férfiaknak K 1.80. nőknek K 2.50.

Köszvény, Csusz, Rheuma, fő- és fogfájás ellen a

PAPP-féle

„MENTHOLIN”
biztos hatású gyógyszer.

Egy próba elegendő!
Ára 1 korona.

Főntieket titoktartás mellett küldi:

PAPP L.
gyógyszertára Tiszaszentimréren.

Főraktár Aradon: 5022

Földes Klemen gyógytárában.

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás
háztartási szükségletek
fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arcz-cremek	Foopasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fooporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ
drogueria és parfumeria nagykereskedése 341

ARADON.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.
Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.
— Ára egy üvegnek 2 korona. — 313

Tyúkszem már nincs többé!
Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLINT
használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi főorvos bacteriumölő

szájvizének és fogporának egyedüli raktára
egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.
Ibelya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegie 70 fill.

„NEVER” amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.
Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád
gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában
Arad, Andrassy-ter 22. sz., a megyeházai szomban.

30.000 darab
szines, legdivatosabb faconu
nap- és esőernyőt
minden elfogadható árbanelárusít
Nassan R.
nap és esőernyő készítő
ARAD, Szabadság-ter 19. sz.
Rosenblüh K. és Társa cég mellett.
Javitásokat és áthuzásokat két óra
alatt eszközlök. 822

**Biztosítási
üzletszerzők**
és szervezők
magas fixum és jutalék
mellett felvétetnek
az Első Székelykőházastó Egylet
m. sz. Gyermekek és Életbiztosító
aradi vezéri gynökségénél
Szabadság-ter 22. sz.
Sinház-épület.
Bővebb felvilágosítást ad a titkár.
Telefon 421 sz.

Permetező javítások elfogadtatnak.
M. kir. szabadalmazott
Borszivattyuk
és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.
A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztálanságok
szonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-
vattyu nem remlik és a bort nem
renthatja, a gépezet jó működés-
séért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők
Bolyó szelepekkel. Köz-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nátánál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működés-
séért 8 évi jótállás (ingyen javítás),
hozá való országos egységes csz-
varok és a legjobb minőségű be-
gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak
a hozzávaló
csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely más-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto
a királyi szabadalmazotti tüzi fecskendő
és szivattyu készítő. 290
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye

nagy fal

Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léccel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha a készlet elfogy, ugyebár többé nem lesz az ilyen potomi áron beszerezhető.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

9387—1907.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyministerium rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a cs. és kir. közös központi pénztár által kiadott és 1881. évi január hó 1-ről keltezett o. é. öt forintos államjegyek, valamint a cs. és kir. közös pénztár által kiadott és 1884. évi január hó 1-ről keltezett o. é. 50 forintos államjegyek beváltási határideje az 1901. évi augusztus 10-én 58136.

szám alatt kiadott és a „Budapesti Közlöny“ 1901. évi augusztus hó 13-án megjelent 185-ik számában közzétett „Rendelettel“ folyó 1907. évi augusztus 31-ével állapított meg. Ezeket az o. é. 5 és 50 forintos államjegyeket tehát más törvényes fizetési eszközökre leendő átváltás végett már csak 1907. augusztus 31-ig fogadják el a pénzváltással megbízott Osztrák-magyar banknál és pedig annak budapesti főintézeténél, valamint a magyar szent korona országai területén működő fiókintézeteknél.

Ez a körülmény azzal a figyelemzetéssel tétetik újból közzé, hogy 1907. augusztus 31-ike után ezek az o. é. 5 és 50 forintos államjegyek már nem váltatnak be és ennek a határidőnek elteltével az államnak az ezen államjegyek beváltására vonatkozó mindennemű kötelezettsége megszűnik.

Arad, 1907. évi március hó 30.

A városi tanács.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyöcszerű, bor és csemegefajta

fásoltványokat

szállít, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

Uj házban kiadó lakások!

A törvénykezési palota főbejáratával szemben épülő
uj házban

1907. évi augusztus hó 1-jére kiadó

földszinti 5 utcai szobás modern uri lakás,
két külön bejárattal a lépcsőházból,

földszinti garcon lakás, 2 utcai és egy
udvari szobás,

első emeleti 6 utcai szobás nagy uri la-
kás, erkélylyel,

első emeleti 4 utcai, 1 udvari szobás uri
lakás, erkélylyel,

másodemeleti 4 utcai szobás uri lakás,
erkélylyel

másodemeleti 3 szobás uri lakás, lépcső-
házból két külön bejárattal, erkélylyel.

Mindenik lakáshoz mellékhelyiségek: hálószobából nyíló modern berendezésű fürdőszoba, továbbá előszoba, konyha, cselédszoba, éléskamra és két külön pince tűzifa és zöldség részére.

Felhordásra felvonó.

Tágas mosókonyha, mangorló és vasaló-szoba. Padlásrekesz és két ragy szárító padlás.

Bővebb értesítés dr. Suciú János ügyvéd irodájában nyerhető, József főherceg-ut 7. szám. 1102

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K I N E K

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsarra,
vinczellerre,
kertesárra,

kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
hazi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszédőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

A K I

eladni kíván

butort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K I

bérbéadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat.

A K I

mindeszeket vétel vagy bérbévitel céljából keres;

A K I

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érteztet, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

3 szobás lakás

vízvezetékekkel májustól kiadó Westelényi-utca 21. Tudakozódní a házfelügyelőnél. 1063

Üzleti gyakornokul

alkalmaznék faterkedésembe teljes ellátással, ügyes izraelita fiatal embert. Csakis olyanok pályázhatnak, kik románul tökéletesen beszélnek. Singer József, Csermő. 1088

Mérnök

uri családnál teljes ellátást keres. Ajánlatokat kér K. H. Budapest, IX. Ráday-u. 53. fszt. 1. címre. 1099

Francia „Blouse Album“

dus tartalommal, legújabb eredeti francia divatképekkel 1 korona 50 fillérért kapható Inguz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 361

1-2 jó erkölcsű fiu

tanulónak felvétetik Sziszka csemegeüzletében, főpostával szemben. 1108

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

file (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Kiadó lakások!

A Vörösmarty-utca 3. számú házban, a színházzal szemben, II. emeleti

utczai lakások

május hó 1-től, szeptember 1-ig illetve azonnal kiadók

Ugyanott a II. emeleten egy kisebb udvari lakás azonnal kiadó.

Bővebbet a gondnoknál a házban 6. ajtó szám. 496

1295-907. pm.

Hirdetmény.

Felhivom a kertészettel és növénykereskedéssel foglalkozókat, hogy azon esetben, ha telepüket az 1889. évi XLI. t.-c. értelmében a szabad forgalomra tehát külföldre szállításra is jogosítottak kimutatásába felvételni akarják, 1907. évi augusztus hó 31-ig bejárólóg hivatalomban jelentkezzenek.

Aradon, 1907. évi március hó 2-án.

Varjassy,
polgármester.

Telefon szám 184.

Mosóintézet átvétel!

Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes meglegedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvetttem és annak szakyszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást háztálg kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólógosan készítményekkel, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelöltti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemeim t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

Vaskereskedés

teljes raktárral együtt jutányos árban és kedvező fizetési feltételek ellenében az üzlettlőli visszavonulás következtében

sürgősen eladó.

Áruraktár értéke 7-8000 kor.

Ugyanittén egy nagy

faszint is eladó.

Cim a kiadóhivatalban.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívni arra, hogy

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek ház.

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legelegánsabb izlést kielégítő angol és francia divat szerinti ~~toiletteket~~ a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nóm, nagy fővárosokban szerztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a leg-
rövidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvételnek.

9517-1907.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minister urnak rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a fiumei cs. és kir. hadtengerészeti akadémiában az 1907-1908. iskolai év kezdetén több kincstári fizetéses és alapítványi hely fog betöltetni. A részletes pályázati feltételek a városi katonai ügyosztályban betekinthezők.

Arad, 1907. évi március hó 30.

A városi tanács.

Hajdu tea
meH- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.
Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számarbúr, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légsző, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk-mellúség, asthma stb. ellen.
Ára 60 fillér.
Kapható Aradon,
Földes Kelemen
gyógyszerésznél. 288

175 darab
pontos járatu ezüst
zsebórá
minden elfogadható árban elárusít
Schwimmer-cég
Arad, 802
Szabadság-tér 5-6. szám alatt.
Pölzl kávéház
mellett.

Értesítés!

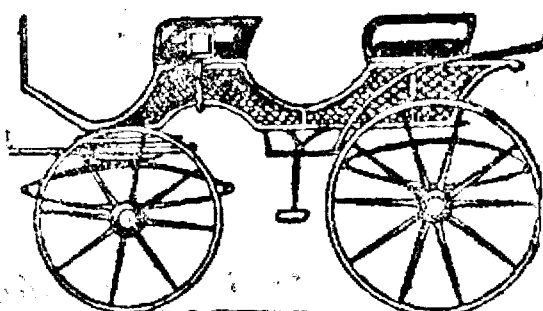
Figyelem!

Nádassy és Mészáros

kocsikészítők Arad, Boros Béni-tér 2. sz.

Van szerencsénk az igen tisztelt érdekelteket értesíteni, hogy Arad, Boros Béni-tér 2. szám alatt **kocsi készítésre berendezett műhelyeket nyitottunk,**

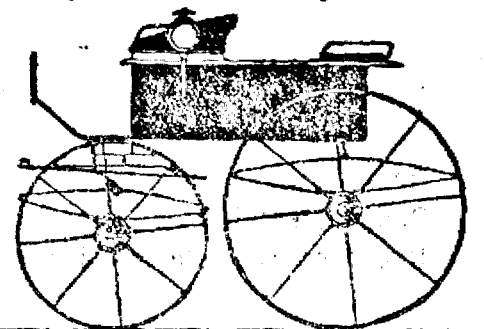
1042

hol igen jutányos árakért készítünk a legmagasabb igényeknek is megfelelő modern kivitelű **járműveket**, ezenkívül megrendelésekre készítünk **új automobil-felsőrészeket is**, és a már használatban levőket kívánatra átalakítjuk, valamint javítását is elfogadjuk, a melynek gyors és pontos elkészítéseért garanciát nyújt éveken át külföldön szerzett szaktehetségünk. — B. pártfogást kér

Nádassy és Mészáros,

kocsikészítők Arad, Boros Béni-tér 2.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Tisztelettel bátorkodom a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a **színház-épületben lévő**

városi söresarnokot

megnyitottam és Gyurkovits András zenekara személyes vezetése alatt

hangversenyt rendez.

Egyben bátorkodom a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy vendéglőmet a mostani modern koraknak teljesen megfelelőleg újonnan berendeztem és az **Első magyar kőbányai részvénytársaság legkiválóbb sörét az ugynevezett**

udvari sört

bevezettem, azonkívül a legkiválóbb minőségű arad-hegyaljai borokat fogom kimérni.

Konyhám is olesó árak mellett a legfinomabb igényeket is ki fogja elégíteni.

Teljes tisztelettel!

Kánya Géza.

333

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

a „Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon“

rendkívüli közgyűlésére,

mely Aradon, a gyári irodaépület igazgatósági termében

1907. évi április hó 29-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

N a p i r e n d:

Az igazgatóság javaslata és határozathozatal a borosjenői gyár eladása tárgyában.

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő letéti helyeken letéteményezendőek:

Aradon: az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnál, vagy

Budapesten: igazgatóságunk pénztáránál, (V., Sas u'ca 25.) vagy

Bécsben: Schoeller és Társa bankházánál.

1104

Az igazgatóság.